A SOK KÖZÜL

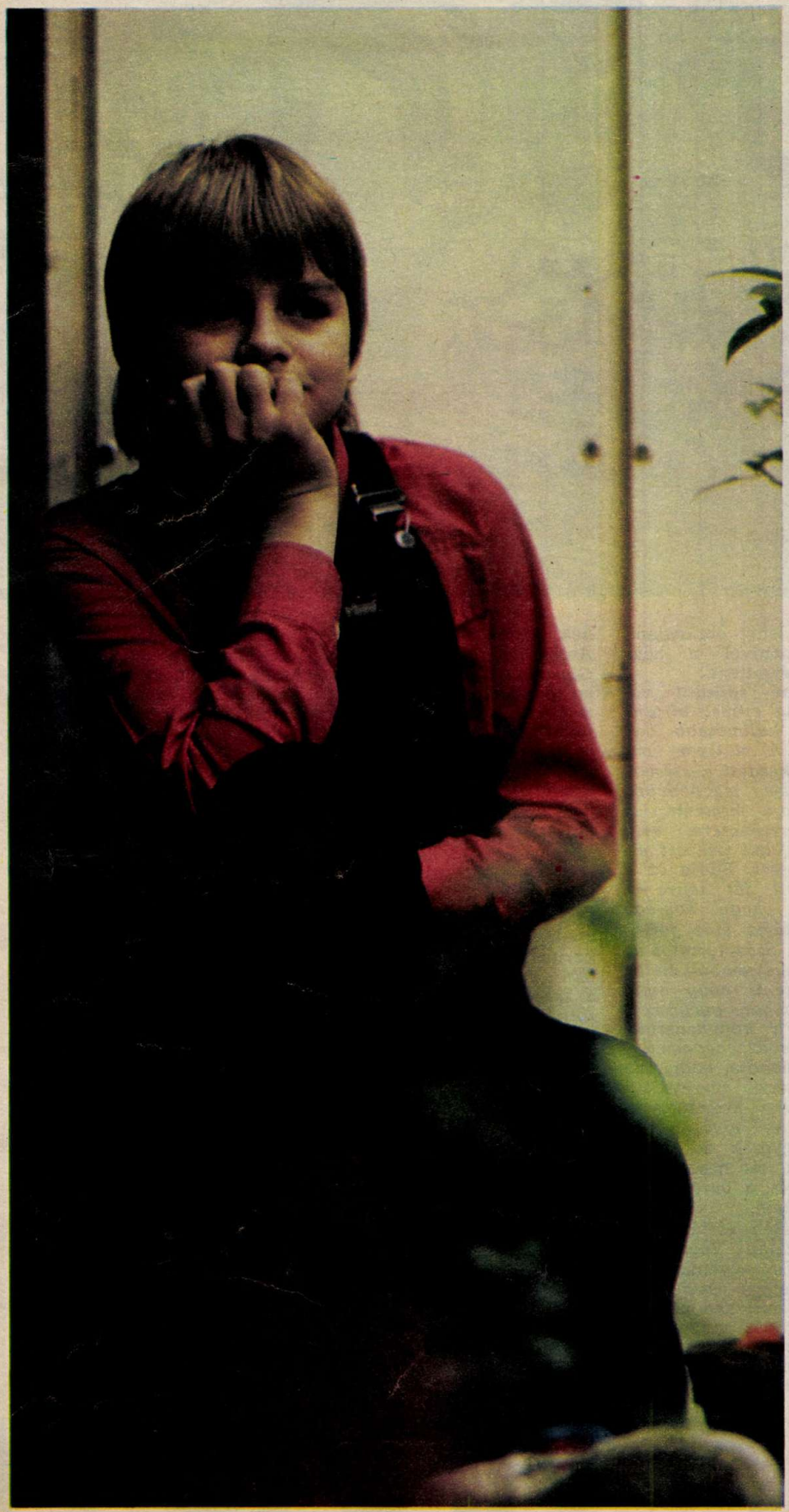

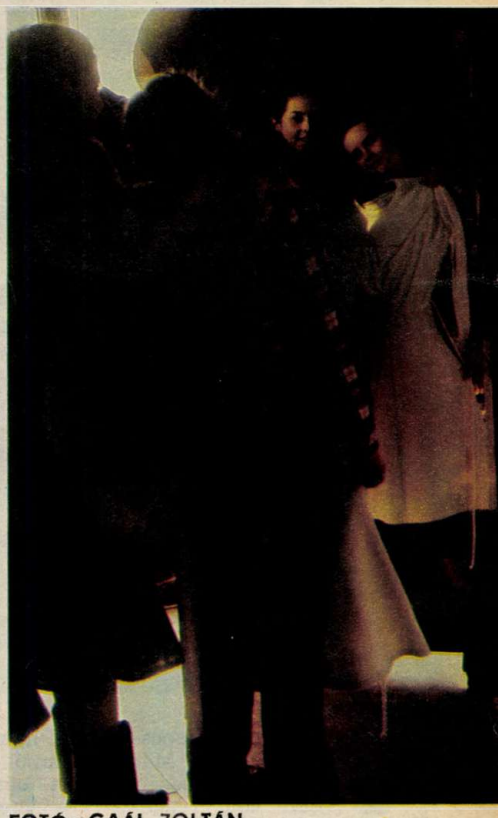

FOTÓ: GAÁL ZOLTÁN

A lányokat köszöntjük a nemzetközi nőnapon. A lányokat, akik gyerekek még, de már magukban hordozzák a gyengédség, a szeretet, a gondoskodás szép szikráit

Vera néni Kispesten lakik. Már régóta nyugdíjban van, reggelenként tovább maradhatna ágyban, mégis akkor kel, amikor a munkába indulók. Megy a Kossuth téri piacra, ahol a belsőségre, a húsos csontra várók között kibeszélgetheti magát. Megszólítja az árusokat is. A múltkor az egyik zöldséges dühösen förmedt rá:

— Hagyjon békén, már tízszer mondtam, mennyibe kerül a káposzta.

Vera néni arca fehér lett, remegő hangon mondta:

— *Azért, mert kérdez az ember, nem kell mindjárt ledorongolni. Valakihez szólni kell.*

Igen: valakihez szólni kell. És az is fontos, hogy őhozzá szóljon valaki.

Zájovits és csapata

Sajnos, már nemcsak városban, hanem vidéken is egyre több a magára maradt idős ember. Győrszentiványon, a Kenderes úton szinte mindenki mindenkit ismer, de hogy mindenki mindenkivel törődne, azt már nem lehet elmondani.

Bazsó nénivel a háza előtt beszélgettem.

— *Nagyon egyedül vagyok. Amíg erővel bírtam, nem volt különösebb baj, de most? A múltkor „bolondozni" kezdett a szívem. Úgy éreztem, megbénulok. Alig tudtam kimenni az utcára. Szerencsére, arra jött valaki, aki pénzért elment orvosért. Eddig ez a férfi vágott fát télire is. Volt úgy, hogy egy-egy órás munkáért száz forintot is kért. Száz forintot az én kis nyugdíjamból. És az is megtörtént, hogy amíg én a szobában gyógyszert kerestem, a konyhaasztalról elcsente az ebédemet.*

— Azt mondta, eddig. És most ki készít tűzrevalót?

Bazsó néni kinyitotta a kiskaput. Az udvaron egy regiment gyerek dolgozott. Fűrészeltek, fát hasogattak.

— *Béla és a barátai segítenek nekem.*

Zájovits Béla és társai az 1777-es számú Váci Mihály (vörös selyemzászlóval kitüntetett) Úttörőcsapat tagjai, évek óta pártfogolják az idős embereket. Nemes tetteiket felsorolni is nehéz lenne.

— *Miletics Anna néninek kificamodott a keze. Amíg beteg volt, kertjét a Gagarin őrs, pontosabban mi gondoztuk. Még ebédet is hoztunk neki* — mesélte Béla.

Út-törők

— *Veszely néni házát télen betemette a hó. Ki se tudott volna jönni, ha mi nem vágunk neki utat. Nála is mindennap vágtunk fát és vittünk vizet. Karácsonykor a lányok nagytakarítást végeztek a lakásában, mi pedig összeadtuk a zsebpénzünket és vásároltunk neki egy kis fenyőfát. Látni kellett volna, hogy örült* — újságolta Gecse Attila.

— *Molosits néninek a kerítését is megjavítottuk* — mondja Nagy Zsolt. — *Letörtük a kukoricáját, és amikor morzsolni lehetett, lemorzsoltuk, majd megdaráltuk a jószágoknak.*

— *Béláék hozzám is eljöttek ásni és kapálni* — magyarázta hálákodva Bazsó néni. — *Akkor is, most is akartam pénzt adni nekik, de nem fogadták el. Azt mondták, őt szívből segítenek.*

Arányi Lajosné hetvenkét esztendős. Már azt is elfelejtette, hogy az ajtaján kopogtatni lehet, amikor valaki megzörgette az ablakot.

— *Szabad!* —

Matosek Edina nyitott be hozzá.

— *Ilonka néni drága! Van három kívánsága?*

— *Mit is kívánhatnék? Mondjuk azt, hogy valaki leszüreteli a szőlőt a kertemben.*

— Meglesz.

— *A lakásomban tisztaság legyen.*

— Meglesz.

— *És hozzanak nekem a boltból egy liter tejet.*

— Máris megyek — fordult ki a lány a konyhából.

Szirénázva jött a mentő

A hatodik osztályos Edina barátnőivel, Czifrik Mónikával, Bársony Andreával nemcsak a bevásárlásnál, a takarításnál segített, rendszeresen meglátogatta Arányi nénit akkor is, amikor az idős asszony beteg volt.

NEM A VIRÁG H

ÁNYZIK

A Lehár Ferenc utca lakói, amikor hallották a szirénaszót, kiszaladtak a kiskapuhoz megnézni, kiért jött a mentő.

— *Nagy nénit viszik el. Olyan egészségesnek látszott, és az éjszaka...*

— A látszat csal. Én úgy hallottam, hogy már rég baj van a szívével.

— *Ha elviszik, mi lesz a házával? A csirkéket, kacsákat ki eteti?*

— Azt mondják, hogy a jószágokról Bársony Csilla gondoskodik.

— *A szomszédlány?*

— Igen.

— *Ő vásárolt neki eddig is...*

Nagy nénit egyheti gondos ápolás után hazaengedték a kórházból. Amikor Csillával meglátogattam, már a kedve is visszatért. Derűs volt az arca, csak néha zsörtölődött, akkor, amikor megbotlott a kutyájában, mert az állandóan ott lábatlankodott körülötte.

A virgonc kis állat csak akkor hagyta magára, amikor megpillantotta Csillát. A lányhoz rohant, hízelegve dörgölőzött hozzá.

— *Szia blöki!* — üdvözölte Csilla.

Blöki vakkantott néhányat, mintha azt felelné: Szia!

— *Eljöttem a gazdádnak segíteni* — simogatta meg a kiskutyát Csilla.

— Segíteni? Régen volt ilyen szép tiszta itt minden — mondta Nagy néni.

— *Elmenjek bevásárolni?*

— Ha a gyógyszeremet elhoznád, nagyon örülnék.

Amikor a lány után becsukódott az ajtó, ezt mondta:

— Csillát boldogan elvállalnám unokámnak. Csupaszív gyerek. A névnapomon virágot hozott nekem, és amikor látta, hogy rosszul vagyok, ő telefonált a mentőért is.

Nincsenek egyedül

Az említett idős embereken kívül a Váci Mihály Úttörőcsapat pártfogoltja még: Horváth Ferencné, Bozsanitz Mihályné, Ponty Mariska néni, Veszely Jánosné, Győri Gézáné, Mikó Andrásné, Závai Istvánné.

Biztos vagyok benne, hogy a nőnap alkalmából az öregek napközi otthonának idős lakóit is virágokkal köszöntik a győrszentiváni gyerekek. De a fülemben még mindig ott cseng, amit Bazsó néni mondott:

— *Nem a virág hiányzik, hanem az, hogy időnként rám nyissa valaki az ajtót, hogy megkérdezze: hogy van, Joli néni?*

Faragó György
Fotó: Gaál Zoltán

Na, mi újság?

— *Evoééé! Evoééé! Evoééé!*

— *Gyönyörű tavaszi hangok ezek! Jó hallani! A kikeletet próbálgatod véglegesen idecsalogatni?*

— *Tetszik tudni: kipróbálom, hogyan is kiáltott az a fürge diák, aki Áprily Lajos szerint a csúcsra kiállt. És „Csengve, nevetve kibuggyan a kedve, s egy ős evoét a fénybe kiált."*

— *Szóval: verset tanulsz... És tudod már?*

— *Tudom, tudom. Csak azt nem tudom, hogy mit jelent ez az „evoé".*

— *Ujjongó örömkiáltás. Az ókori görögök Dionüszosz ünnepén kiáltották ezt üdvözlésképpen az Olümposzon lakó istenükhöz. Ő volt ugyanis a vidámság istene.*

— *Juj, hát ez nagyszerű! Akkor ugye mi is bátran kiálthatjuk ezt március nyolcadikán?*

— *A nemzetközi nőnapon?*

— *Pszt! Ne tessék senkinek se elárulni! Elhatároztuk ugyanis, hogy ezen a napon mindegyik lányt — és természetesen a tanár néniket is — „evoé"-val köszöntjük az iskola kapujában. És még egy (de ez még nagyobb titok): a tanítás után mi, fiúk hazakísérjük a lányokat. Természetesen mi cipeljük a táskájukat.*

— *Evoééé! Ne haragudj, hogy ilyen nagyot kiáltottam. Remélem, nem hallotta meg ezt még most egy lány sem. Nagyon tetszik nekem ez az ötlet! Látod, ezért érdemes volt Áprily Lajos versét megtanulnod.*

— *Nemcsak ezért tanultam meg. Csapatunk kulturális szemléjén mondom majd el, mégpedig március huszonhetedikén.*

— *Tudod, hogy miről nevezetes ez a nap?*

— *Hogyne tudnám! Ez a nap a színház ünnepe: színházi világnap.*

— *Sikeres szereplést kívánok neked és a többi versmondónak, énekesnek, zenésznek, no és természetesen: a színjátszóknak. De addig... addig mit csináltok? Hiszen alig látok itt valakit. Hol vannak a barátaid, társaid... meg a lányok?*

— *Expedíciós útra mentek. Én is indulok mindjárt utánuk. Ugyanis nagy munkába fogtunk. Felkutatunk mindent, ami lakóhelyünkön a tavasz három nagy ünnepéről fellelhető. Beszélgetünk az idős emberekkel, elmegyünk a múzeumba, a könyvtárba, újságokat, folyóiratokat lapozunk át...*

— *Valóban, nagy munka ez. Mondd, hogyan fogtatok hozzá?*

— *Megbeszéltük, hogy melyik őrs mit végezzen. A mi őrsünk március tizenötödike emlékeit gyűjti. Hadd dicsekedjem el vele: tegnapelőtt meglátogattunk egy öreg bácsit. Olyan nyolcvan év körüli. Elmesélte, hogy gyerekkorában még élt a dédnagyapja, aki a szabadságharc idején Damjanich katonája volt.*

Egy alkalommal odament hozzá a nagy szakállú tábornok, megveregette a vállát és azt mondta neki: „Derék honvéd vagy, Mihály fiam! Ha nekem sok ezer ilyen bátor katonám lenne, elindulnék velük és elfognám magát a császárt, és addig nem engedném el, amíg meg nem ígérné, hogy nem bántja többé a magyart." Elhatároztuk, hogy a március tizenötödiki ünnepségen a mi kis színpadunkon megelevenítjük e történetet. Azt mondták a srácok, hogy én alakítsam Damjanich tábornok szerepét.

— *A többi őrsnek is voltak hasonló élményeik?*

— *Hogyne! A lányok például egy olyan idősebb emberrel beszélgettek, aki negyvenötben földet osztott.*

— *Amint látom, egyáltalán nem unatkoztok. Március éppen elegendő kutatómunkát ad nektek. Nem csoda, hiszen történelmünknek talán ez volt a legmozgalmasabb hónapja.*

— *Nemcsak kutatunk, hanem szervezünk is.*

— *Valamiféle nagyobb találkozót? Mondjuk: március huszonegyedikén?*

— *Tetszett már hallani a tervünkről? Nem titok, elmondom én is. A KISZ negyedszázados jubileumát mi nagy klubdélutánnal ünnepeljük meg. Erre meghívjuk mindazokat a fiatalokat és felnőtteket, akik valaha is ifjúvezetők voltak a csapatunkban. A legidősebb vendégünk Fekete Jancsi bácsi lesz, akinek már a fia is ifjúvezető!*

— *Mi mást mondhatnék e nagyszerű kezdeményezésetekre: evoééé! No, de nem is tartóztatlak tovább, látom, hogy már szeretnél elindulni a többiek után.*

— *Igen, sietek, de annyit még hadd mondjak el, hogy kirándulást is szervezünk ebben a hónapban, mégpedig huszonharmadikán, a meteorológiai világnapon. Tetszik tudni: nem árt egy kis mozgás a hosszú tél után.*

— *Kíváncsian várom az élménybeszámolódat április elején. Viszlát.*

A HÓNAP NAPLÓJA

Ne csodálkozz, ha most egy kicsit elkanyarodunk – legalábbis látszólag – a szabad szombatoktól, s valami olyasmiről kérdezősködünk, ami jóval túlmutat a hétvégi programokon...

Az ember maga osztja be az idejét. Ésszel és szívvel.

Mit jelent itt az ész?

Azt, hogy a napnak csak huszonnégy órája van, s az idővel okosan kell gazdálkodni, hogy mindenre jusson belőle. Ha ezt nem ésszel csinálod, akkor az életed csupa kapkodás lesz, mindenből kicsúszol, mindig késésben vagy, mindent csak felületesen tudsz elvégezni.

És vajon mit jelent itt a szív?

Azt, hogy a kötelességeken túl sok más olyan foglalatosság is van, amit szívest-örömest csinálunk, teljesen elmerülünk benne, s fájó szívvel vesszük tudomásul, ha abba kell hagyni, ha el kell kis időre válni tőle.

Ilyen a hobbi, a kedvenc időtöltés, ami – legtöbbször – olyan, mint egy szeizmográf. Mesélj a hobbidról és megmondom, milyen vagy és – ki leszel!... A hobbi – legyen az olvasás vagy sportolás, galambtenyésztés vagy sakkozás, lemezhallgatás vagy turisztika – egyfajta erőpróbálgatás és tehetségméricskélés. Ez legtöbbször egyáltalán nem tudatos, mégcsak nem is gondolsz közben leendő pályaválasztásodra, de a mélyén ott lapul, hogy a sok foglalkozás közül melyikhez húzol majd leginkább, merrefelé mutat alaptermészeted, veled született tehetséged és megszerzett tudásod.

Recept természetesen nincsen! Aki bősz akvarista, abból korántsem biztos, hogy halbiológus lesz, de arra mérget lehet venni, hogy legszívesebben olyan pályát választ majd, aminek köze van a természethez, igényli a mások iránti odafigyelést és gondoskodást...

A szabad szombatok adta lehetőség kedvez a hobbinak, s a jól kiválasztott hobbi segít abban, hogy megtaláljad saját tehetségedet, rátermettségedet – jövendő helyed az életben!

FEBRUÁRI NAPLÓ

A SZABAD SZOMBAT KAPCSÁN BESZÉLJÜNK VALAMI EGÉSZEN MÁSRÓL... PÉLDÁUL ARRÓL, HOGY ELDÖNTÖTTED-E MÁR: MI AKARSZ LENNI? VAGY MÉG CSAK LATOLGATOD?

MI A KEDVENC IDŐTÖLTÉSED, A HOBBID, A „MÁNIÁD", S A MEGNÖVEKEDETT SZABAD IDŐBŐL MENNYI JUT ERRE A KEDVES FOGLALATOSSÁGRA?

A HOBBIBÓL GYAKRAN KÉSŐBBI ÉLETHIVATÁSODRA IS LEHET KÖVETKEZTETNI... HOGYAN FÜGG ÖSSZE – A TE ÉLETEDBEN – A HÉT VÉGE PROGRAMJA ÉS A PÁLYAVÁLASZTÁS?

Nevem: .....

Életkorom: .....

Iskolám címe: .....

ZSIBONGÓ

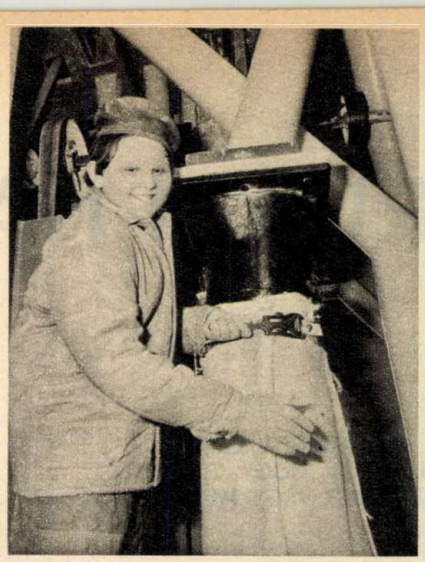

MOLNÁRLEGÉNY

A székesfehérvári tanmalom az egyetlen az országban, ahol termelőmunka közben ismerhetők meg a szakma fogásai. A Vántus Károly Szakközép- és Szakmunkásképző Intézet molnár tagozatának diákjai oktatók irányításával két évig tanulják a „lisztgyártást".

KAJAK-KENU OKTATÁS

A tavaszi szünetben április 3-a és 11-e között minden délelőtt 9–12 óráig ingyenes kajak-kenu oktatást szervez a Központi Sportiskola 10–14 éves korú budapesti gyerekeknek. Jelentkezni lehet a megadott időpontban Bíró Gábor edzőnél, a KSI Vízitelepén: Népsziget, Újpesti-öböl. Megközelíthető a Váci útról a Meder utcán keresztül. Az időjárásnak megfelelő (melegítő, tornacipő) felszerelés szükséges.

EGY KÉP EGY MONDAT

– És most mondd szépen utánam: a lányok szépek, okosak és értenek az önvédelemhez is!

A CÍMZETT ISMERETLEN...

„Arra gondoltam, hogy igazán rám férne már egy kis ünneplés STOP ez a nőnapi dolog éppen kapóra jött STOP lánynak öltöztem és vártam, hogy kedveskedjenek STOP nem így történt STOP sajnos a focicsukát a lábamon felejtettem STOP... STOP... STOP..."

VILÁGSZTÁR

A szovjet Szemjonova, a Daguava Riga válogatott kosárlabdázónője a világ legmagasabb női játékosa, egyben legeredményesebb centere is.

MŰSOR-ELŐZETES

A TIT Természettudományi Stúdió (Budapest XI., Bocskai út 37.) heti műsorelőzetese:

Március 4-én: Sivataggá válnak-e a szavannák? – Dr. Balogh János akadémikus előadása. **Március 8-án:** A szimfonikus rock híres előadói: King Crimson. **Március 10-én:** Elektromos berendezések a terráriumban. A kezdési időpont 18 óra, a belépődíj egységesen öt forint.

A stúdió keretében megalakult az ifjú természetkutatók klubja a 13–15 éves korosztálynak. A klub 50 Ft-os bérlettel, vagy napijeggyel, havonta két alkalommal látogatható. Bővebb felvilágosítást a helyszínen, vagy 667-622-es telefonszámon kaphatsz.

HEGYMÁSZÓ A JÉGCSAPON

A miskolci Alpin Klub néhány bátor tagja a befagyott lillafüredi vízesés jégcsapjait választotta a hegymászás gyakorlására.

TAVASZ...

Szibériába is beköszöntött a kikelet. Persze, ez azért nem a nálunk megkott tavasz... (APN)

?!

Bocs, hogy zavarom a bácsit – állított meg a fiú a házunk előtt –, véletlenül nem tetszik tudni adni egy 15 wattos égőt? Nem nekem kellene, a szomszédunk panaszkodott néhány napja, hogy szüksége lenne rá, de nincs ideje utánanézni. Én meg ráérek.

A kérés azért nem lepett meg, mert már évek óta jól ismerem őt. Hol felesleges kulcsot kér, hol szerszám után érdeklődik, hol azt firtatja, hogy ritka autófelszerelési cikkek melyik üzletben kaphatók. Vagy nincs-e ilyen-olyan méretű tiplim, esetleg fúróm kölcsön. Soha nem magának kér, mindig más gondjáról–bajáról beszél, egyszer sem mulasztja el hozzáfűzni: „Az a helyzet, hogy elég fontos, sürgős lenne ez a dolog, mivel megígértem, gyorsan utánanézek, megszerzem amire szükség van."

Valamit még elfelejtettem elmondani vele kapcsolatban. Tolókocsival jár. Mindkét lába béna.

(Bőcs)

PHP RECEPT

A lábizmok erejének növelésére mindenféle szökdelés, ugrás hatásos gyakorlat. A guggolások közül az egylábas változat egyúttal „vallatóra fogja" a lábat: ha segítség nélkül sikerül a leguggolás, majd a felállás – minden rendben. Ha nem, további erősítésre van szükség. A kezdet persze nem könnyű. Három-négy guggolás után, másnap két lábon is nehéz a járás. Az izomláz orvossága: csak azért is, újból megcsinálom a gyakorlatot.

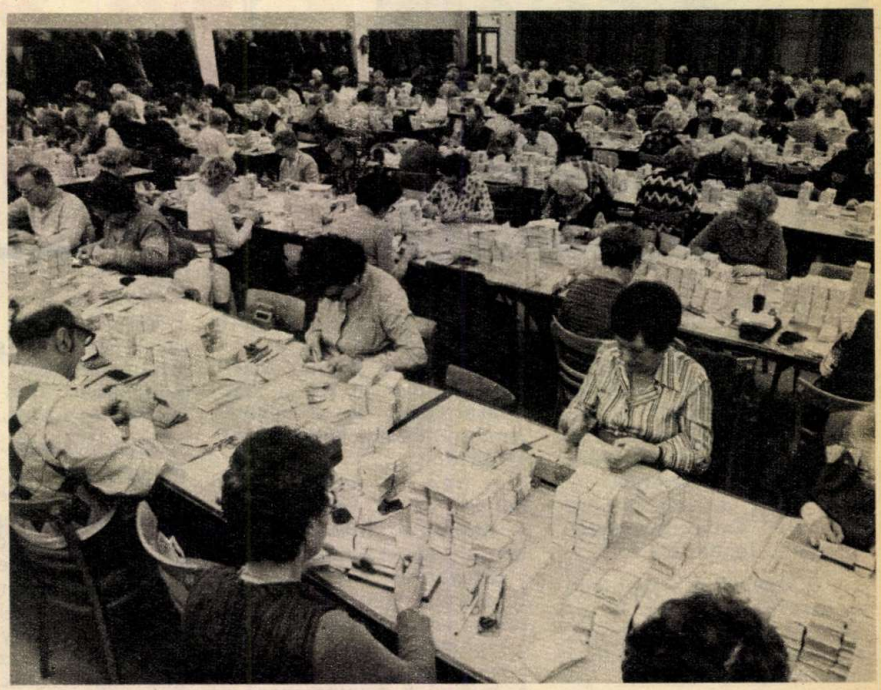

NYERT? NEM NYERT?

Magyarországon az első lottóhúzást 1957. március 7-én rendezték meg. Az elmúlt negyedszázad alatt több, mint kilencmilliárd lottószelvényt értékesítettek. Eddig a nyertes szelvények száma több mint kettőszázmillió, ebből kétszáztizenhárom ötös találat. A leggyakoribb szám a hármas volt. A kifizetett nyeremények összege pedig meghaladta a tizenegymilliárd forintot. Képünkön: értékelik a szelvényeket.

ZSIBONGÓ

NŐNAPI FŐZŐCSKE

Figyeljetek rám, segítek!

Mit vegyek anyunak, mivel lepjem meg nővéremet, hogyan szerezzek örömet? — minden évben visszatérő tépelődése fiúknak, férfiaknak. A virág szép, de hát mindig ugyanazt? Valamilyen meglepetés jó lenne! De mi?

— *Főzzenek a srácok egy jó vasárnapi ebédet* — tanácsolta Molnár Margit, a televízió Főzőcske című műsorának szerkesztő riportere. — *Ez nem kerül sokba, az ügyetlenebbje is elkészítheti könnyen, s ami most a legfontosabb: titokban tartható.*

Forgatás közben az ötös stúdióban randevúztunk — ahol a múlt szombati Főzőcske felvételei folytak. Borsos Miklós ifjú mesterszakács és Horváth Gyula színművész különböző hideg, saláta-köreteket mutatott be. Zizegett az elektromos kés, a sok ügyes háztartási gép világított, sistergett, sült a töltött gomba, sercegett a hús — szóval a levegőben lógott az igazi konyhaillat.

Integettünk Molnár Margitnak, hogy jó volna már a srácoknak az a tanács. Amúgy nekünk is korgott a gyomrunk...

— *Nem itt, hanem majd holnap, az én konyhámban* — kaptuk a választ és egyben a kedves meghívást.

Elfogadtuk, elmentünk. Háztartási gépet alig láttunk, viszont szóra bírtuk a riporternőt:

— *Negyedik éve megy ez a műsor a televízióban, s egyik fontos feladata — a fiatalokat megtanítani főzni. Örülök, hogy segíthetek. Vegyenek elő papírt, ceruzát és írják! Azaz, egy pillanat, felhívom Ildit — Pelle Józsefnét —, több ismert szakácskönyv szerzőjét. Ketten talán többre megyünk!*

— *Halló, Ildi? Itt Margit. Kellene nőnapra egy ebédrecept, de olyan, hogy fiúk is elkészíthessék és titokban tarthassák... Igen, írom... jó... köszönöm. Szervusz, igen, kipróbálom... kösz, szia!*

Erre már mi is kíváncsiak voltunk, s követtük vendéglátónkat az apró konyhába, ahol egyszerre diktált és főzött.

„Kicsontozott karajt vegyetek, azt jól kloppfoljátok ki, kenjétek be kis mustárral, esetleg curry-vel is — ha van —, de sót semmiképpen ne tegyetek rá, mert megkeményedik tőle a hús. A szeleteket rétegesen rakjátok egymásra, közé pedig 2—3 szelet hagymát helyezzetek, majd az egészet alufóliába tekerve — be a hűtőbe. A mélyhűtőt csak akkor használjátok, ha 2—3 nappal előbb vásároltátok meg a húst. Ha vasárnapra főztök, és szombaton készítitek elő, akkor elég a hűtőszekrény egyik alsó polcára rakni a meglepetés-csomagot.

Sütéskor a hagymát szedegessétek le a szeletekről, majd mindegyiket sózzátok meg, kenhettek rájuk fokhagymakrémet is. Forró zsírban vagy olajban 5—10 perc alatt megsül a hús.

A hozzávaló körítés ne legyen most sem burgonya, sem rizs, hanem inkább zöldség, hiszen nagy szüksége van már a szervezetünknek egy kis vitaminra.

Zöldbab, borsó, karfiol, sárgarépa vagy spárga — azaz bármilyen zöldségkonzervet vehettek, lehetőleg kis üvegben, és többfélét. Felbontás után a lé egy részét öntsétek le, a zöldségféléket egy nagy tálban keverjétek össze és adjatok hozzá pár csepp étolajat. — A tálat takarjátok be alufóliába és tegyétek be a hűtőszekrénybe.

Csak arra kérjétek meg anyut és a lányokat, hogy egyik csomagba se kukkantsanak bele."

Miközben jegyzeteltünk, fotóztunk, a diktált recept megfelelője elkészült a valóságban is, sőt kóstolópróbát tartottunk, majd beszélgetésünket így zárta Molnár Margit:

„Tényleg jó, becsszóra ehető!"

Forrai G. János

Fotó: Szalay Béla

Borsos Miklós a tévékonyhában

Kevés tojást reszeljünk rá. Szebb a színe, jobb az íze

Amit főztem, megeszem. Tényleg jó!

Színész és rendező közös alkotása

A HOSSZÚ HAJRÓL ÉS AZ ÉSZRŐL

Márciusra — lévén nyolcadikán a nemzetközi nőnap — az jellemző, hogy itt is, ott is (újságokban, szónoklatokban) olvassuk, halljuk: milyen nagy lépést tett előre az emberiség a huszadik században, amikor felismerte — a nő éppen olyan ember, mint a férfi. Nem valamiféle oldalborda, akit a vallási legenda szerint az isten a teremtés férfi koronájának egyik éppen felesleges csontjából teremtett. De minden márciusi ünneplés ellenére a mondás: „Hosszú haj, rövid ész" napjainkig sem felejtődött el egészen. És ezt egyáltalán nem a férfinem megnőtt sörényű tagjaira alkalmazzák.

A politika különösen sokáig a férfiak kizárólagos munkaterülete maradt. Századunkig, politizáló nő csak elvétve akadt — hivatásos politikus egy sem. De nézzünk körül, napjainkban bár természetes, de mégsem általános dolog a politikaformáló asszony.

„ALACSONYABB RENDŰ" URALKODÓK

Érdekes, hogy azokban a századokban (sőt évezredekben), amikor a nőknek semmiféle joguk sem volt — uralkodó lehetett belőlük. Egyiptomban — ahol még ma sem általános, hogy a nő egyenjogú társa fér-

Indira Gandhi nevéhez fűződik, hogy Indiában megszűnt az éhínség

VILÁGLÁTÓ

Bandaranaike asszony, a világ első női miniszterelnöke

Binh asszony, Vietnam külügyminisztere a világ egyik legismertebb politikusa volt

A „vaslédi" a fegyverkezés híve, itt szelídebb arcát mutatja. Öröme érthető: fia, Mark, aki egy sivatagi rallye-n „elveszett" — megkerült...

jének — élt **Hatsepszut,** a mindenható fáraónő, akinek gyönyörű temploma maradt fenn a Királyok Völgyében. Királynők uralkodtak Angliában (például **Viktória),** cárnője volt Oroszországnak **(Nagy Katalin),** császárnője Ausztriának — aki magyar királynő is volt **(Mária Terézia).** A koronát tehát nők is örökölhették. Az uralkodócsalád érdeke — az, hogy folyamatos legyen az utódlás — fölébe került annak a társadalmi ítéletnek, hogy a nő „alacsonyabb rendű".

AZ ELSŐ ASSZONY-DIPLOMATA

De az első nő, aki a mai értelemben vett hivatásos diplomata volt, a forradalom utáni Szovjet-Oroszországból érkezett Norvégiába. **Alexandra Kollontaj,** úgy mondják szépséges, okos, nagy tudású nő volt. Egyike azoknak, akik végigjárták a nem mindennapi utat — gazdag földbirtokos gyermekéből forradalmár lett. 1917 októberében, a forradalom után az első kormány népbiztosa — ma úgy mondanánk: minisztere — lett. 1922-ben kinevezték nagykövetnek. Két éven át vezette ugyan Oslóban a szovjet diplomáciai missziót, de Norvégia csak 1924-ben fogadta el hivatalosan is megbízólevelét, és a tényt, hogy asszony is lehet diplomata. Addig ilyen kifogásokat mondtak: hogyan lehet szoknyában elsétálni a királyi udvar testőrségének díszsorfala előtt? Alexandra Kollontaj a második világháború éveiben Svédországban szolgált, az ő munkája is hozzájárult ahhoz, hogy az ország semleges maradt, s hogy Finnország felmondta a szövetséget a náci Németországgal.

A világ első miniszterelnöknőjét Ázsia adta a világnak. **Sirimavo Bandaranaike,** az akkori Ceylon (ma Sri-Lanka) kormányának élére 1960-ban családi tragédia folytán került. Férje volt az ismert, nem ő. **Solomon Bandaranaike,** az ország korábbi miniszterelnöke 1959 szeptemberében egy fanatikus buddhista szerzetes revolvergolyóinak áldozata lett. Felesége egészen addig nem foglalkozott politikával. De vezéregyéniség hiján szétesni látszott a meggyilkolt politikus Szabadság Pártja, és veszélybe került programja, amely az ország teljes függetlenségét, igazságosabb társadalom megvalósítását tűzte ki célul. Bandarenaike asszony vállalta, hogy nevével — amelynek mágikus vonzása volt — segít. Miniszterelnökként, már munka közben tanulta a politikát. Az első években még úgy nevezték „a síró özvegy", aztán fokozatosan megtanulták tisztelni. Államosította a külföldi cégek ceyloni vállalatait, a bankokat, új iskolarendszert vezetett be. 1971-ben, az ellenzék által kirobbantott utcai zavargások idején bevetette a katonaságot. Kemény, igazságos asszony hírében állt. A világpolitikának is jól ismert alakja lett, az el nem kötelezettek mozgalmának (azok az országok tömörültek ebbe, amelyek nem tartoztak a világ nagy katonai szövetségi rendszerei közé) egyik vezetője.

INDIA SZÁMÍT INDIRÁRA

Ázsia adott egy másik világhíres miniszterelnök-asszonyt is. **Indira Gandhit.** A nagy visszatérőt. Gandhi asszony **Nehrunak,** a független India első nagy politikusának lánya volt. Gyerekkora nemigen nevezhető gyerekkornak. A politika légkörében élt. Bebörtönzött apja a cellában háromkötetes világtörténetet írt gyereklánya számára, hogy megtanítsa a világ jelenségeinek igazi értékelésére. Indira 12 évesen már bekapcsolódott a brit gyarmatosítók elleni mozgalomba, üzeneteket közvetített, segélyeket továbbított azok családjának, akik rendőrkézre, börtönbe kerültek. Indira Gandhi pályafutásának indulásakor apja neve számított. Nála is, mint Bandaranaikenél érezhető volt még a hagyomány: férfi kellett indíttatásukhoz. De aztán Indira Gandhi megszerezte tekintélyét. A modern India sokat köszönhet neki. Legnagyobb tette a mezőgazdasági forradalom, amelynek nyomán ez a hatalmas ország megtermeli saját gabonáját és megszűnt az éhínség. Indira Gandhiból sem hiányzik a keménység. Kiélezett belpolitikai helyzetben a rendkívüli állapot bevezetésével is élt — korlátozta ellenfeleinek a tevékenységét. Öt éven át nagyon kiszorult a hatalomból, de bebizonyosodott — általános zűrzavar közepette —, hogy India nem tud meglenni Indira nélkül. 1980-ban diadalmasan visszakerült a miniszterelnöki székbe.

Még egy ázsiai név: **Binh** (ejtsd: Biny) asszony. Vietnami. Országa hosszú időn át két részre volt szakítva. Dél-Vietnamban éveken át folyt a függetlenségi harc, amely végül is a megszálló amerikaiak távozásához, a két országrész egyesítéséhez vezetett. Binh asszony a dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front külügyminisztereként a tárgyalóasztal mellett segítette a harcot. A hetvenes évek egyik legismertebb politikusának számított a világon.

A „VASLÉDI"

Mostanában új asszonypolitikus nevét emlegetik gyakran. Sajnos, már kevesebb rokonszenvvel. **Margaret Thatcher** Nagy-Britannia első miniszterelnöknője. Úgy nevezik, a „Vaslady" (lédinek kell ejteni). A fegyverkezés híve. Gazdasági politikája nyomán emberek milliói vannak munka nélkül. Az észak-írországi válság megoldásának kulcsa szerinte „a határozottság". Úgy tetszik, semmi sem indítja meg e szíklakemény asszonyt — csak ha fia, Mark, az autóversenyző eltűnik a Szahara homoksivatagában (szerencsésen előkerült).

Asszonyok a politikában — politikusok. Se nem jobbak, se nem rosszabbak, mint a férfiak. De hát miért pont ebben a munkakörben volnának mások?

KERESZTY ANDRÁS

VILÁGBAJNOKSÁG HISPÁNIÁBAN

FOCI-LÁZBAN A VILÁG

- Az „ellopott" továbbjutás
- Maradonáék sem verhetetlenek
- Háromszor is Brazília
- Santana horoszkópja

Az új csodacsatár, az argentin Diego Maradona a legnagyobb csillag

A labdarúgó VB egyik plakátja

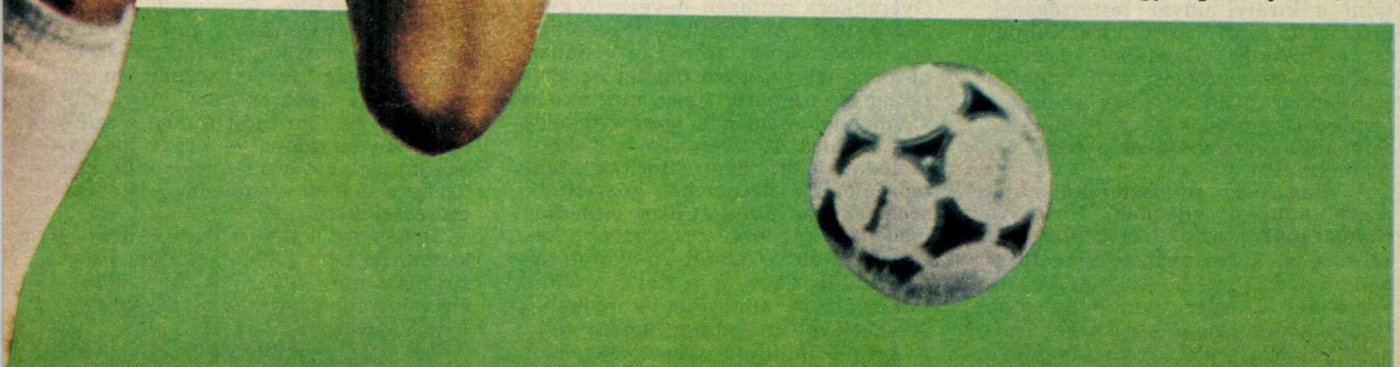

Igazán nem lehet szerencsésnek tekinteni azt, hogy a spanyolországi labdarúgó VB-döntőben egy csoportba kerültünk a világbajnoki címet védő Argentínával és a legutóbbi Európa-bajnokság ezüstérmesével: Belgiummal. Különösképpen az argentinok idéznek fel bennünk kellemetlen foci-emlékeket...

Azon a sokat emlegetett 1978-as világbajnoki argentin—magyar találkozón az ötödik percben *Csapó* szerzett vezetést, s még a második félidő derekánál is 1:1-re álltunk, amikor *Nagy Laci* kihagyott egy kínálkozó lehetőséget. Sorsunk a 84. percben pecsételődött meg, amikor *Bertoni* megszerezte a második hazai gólt. Nagyon érdekes, amit a legnevesebb uruguayi labdarúgó szakíró írt erről a találkozóról. *Diego Lucera*, alighanem az egyetlen újságíró, aki minden eddig megrendezett VB-n ott volt, adhatunk a szavaira: *„A magyaroktól ellopták a továbbjutást"* — állapította meg. — *„A portugál játékvezető hazai bírónak nevezhető... S ez nem először fordul elő..."*

1982. június 18-án Alicanteban a 35 000 nézőt befogadó *Jose Rico Perez Stadionban* — ahol az elsőosztályú *Hercules* csapata játssza mérkőzéseit — a mieink ismét szembekerülnek *Kempessel*, a 78-as VB kiemelkedően legjobb játékosával, gólkirályával, valamint társaival. Kempes ugyan az utóbbi időben visszaesett, de helyét új argentin csillag foglalta el azóta a nemzetközi futballvilág egén. *Diego Maradona*, akit a Fekete Gyöngyszemmel, a nagy brazil sztárral, *Pelével* hasonlítanak össze... Maradona valóban olyan képességű játékos, aki egyedül eldöntheti egy-egy mérkőzés sorsát. Ám Maradona, Bertoni és *Ardiles* nélkül eléggé sebezhetők az argentinok. 1981 őszén Buenos Airesbe látogatott a csehszlovák és a lengyel válogatott. Az előbbi döntetlent ért el, az utóbbi 2:1-es győzelmet aratott... Nem, senki, még az argentinok sem legyőzhetetlenek, lám, még saját otthonukban sem. Hát még Alicanteban...

A VB-döntő január 16-i madridi sorsolását követően az esélyek latolgatása és a továbbjutás kérdései foglalkoztattak mindenkit. Nyilatkozott az egyszerű szurkoló, beszéltek a válogatott edzői, vezetői, megszólaltak a játékosok, játékvezetők... A Münchenben megjelenő híres képes sport magazin, a *Sport Illustrierte* a rendkívüli alkalmat még arra is felhasználta, hogy a hat kiemelt csapat — a volt világbajnokok, valamint a rendező spanyol válogatott — edzőjének, szövetségi kapitányának a horoszkópját közölje — vajon mit mutatnak a csillagok, mit ígérnek a titokzatos jelek a kiszemeltek számára. Nem tudom, *Tele Santana*, a válogatott szövetségi kapitánya babonás-e, hisz-e a horoszkópban? Ha igen, már eleve le is mondhat a sikerről, győzelmi reményeiről. A jóslat szerint ugyanis a brazilok számára a végső siker nem következik be. A földi előjeleket tekintve a kép kétségkívül kedvezőbb, s aligha tévedünk, ha azt állítjuk, Santana mester inkább ezekre támaszkodik. Mindenekelőtt a hagyományok erejére például. Önbizalmat kölcsönző tények. Kávéország aranylábúi kivételes eredménnyel jártak az eddigi világbajnokságokon. *Brazíliáé az egyetlen válogatott, amely háromszor nyerte el a világbajnoki címet, s így 1958 (Svédország) és 1962 (Chile) után 1970-ben (Mexikó) — miután a döntőben 4:1-re fektette kétvállra a kitűnő olasz csapatot — végleges őrzőjévé vált a híres-nevezetes Rimet Kupának.* A brazil futball sok remek játékost és számos egészen kiemelkedő labdaművészt adott a nemzetközi labdarúgásnak, köztük Pelét, minden idők egyik legjobbját. A brazilok a három első hely mellett egy második, két harmadik és egy negyedik helyet is megszereztek. ... Csak éppen ott és akkor nem nyertek, amikor erre mindenki számított. Sőt, nemcsak számított, hanem biztosra is vett. Otthonukban, Brazíliában történt mindez, 1950-ben, a IV. világbajnokságon. Az előbbi döntőben a hazaiak a csodacsatár *Ademir* vezérletével — egymaga négy gólt lőtt — 7:1-re győztek a svédek ellen, míg a másik elődöntő találkozón Uruguay kínkeservesen nyert a spanyolokkal szemben 3:2-re. A győzelem lehetőségétől már előre megrészegedett szinte az ország, a sajtó, a rádió biztos győzelemről írt, beszélt. A világbajnoki címet már mindenki a braziloknak könyvelte el. *A Maracana stadionban 200 000 mámoros szurkoló préselődött össze. Hogy aztán szinte megsemmisüljön a csalódástól.*

Az óriási idegi terhet és felelősséget nem tudták elviselni a brazil játékosok. Az uruguayiak viszont nyugodtan, higgadtan játszottak és gól nélküli félidő után 2:1-re győztek! Ez sokkal több volt egy hideg zuhanynál. *Csaknem kétszáz brazil szurkoló szíve mondta fel a szolgálatot akkor, s a döntőt követő héten...* A stadion őrjöngött, a FIFA nevében *Jules Rimet* elnök minden ceremónia nélkül, sietve az uruguayi kapitány kezébe nyomta a VB-serleget, s már menekült is, ahogy a lábai bírták... A szerencse forgandó... 1981 első napjaiban Uruguay nyerte a Mundialitót, a kis világbajnokságot Montevideóban — s mégsem volt képes bejutni a spanyolországi döntőbe. A braziloknak meg ismét nagy csapatuk van. *Olyan, amely 1981-ben megleckéztette egész Európát, legyőzte Angliát, az NSZK-t és Franciaországot is. Santana is nyilván ebben hisz horoszkóp helyett...*

(Folytatjuk a március 18-i számunkban)

Gallov Rezső

ESPAÑA 82

A brazil és az argentin válogatott erősségei: Junior (balra) és Passarella

CSAK NYUGODTAN, KESZTYŰS KÉZZEL. AZ 1920-AS ÉVEKBEN A NŐI ÖKÖLVÍVÁS IS DÍVOTT...

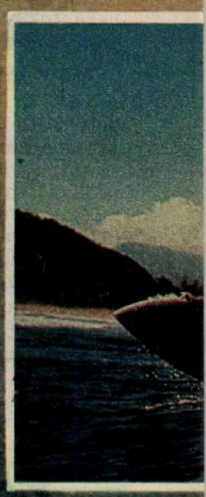

EGY „ÚTTÖRŐ" A RÉGMÚLTBÓL. A SZÁZAD ELEJÉN MÉG A RÚDUGRÁSSAL IS PRÓBÁLKOZTAK A NŐK. EZT A VERSENYSZÁMOT MA CSAK FÉRFIAKNAK RENDEZIK MÉG. EGYELŐRE...

RÉGEBBEN ILYEN KORLÁTON TORNÁZTAK A NŐK. AZÓTA A SZER FELEMÁS, A SZERELÉS KÖNNYEDEBB LETT

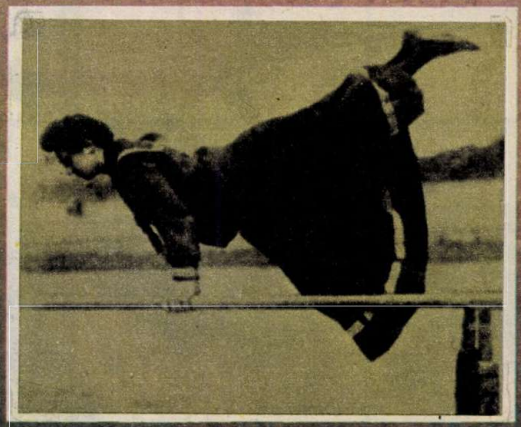

BÁTOR NŐK

Összeállításunk ékesen, beszédesen bizonyítja, hogy a lányok és az asszonyok az élet minden területén, így természetesen a sportban, a testedzésben is felveszik a versenyt a férfiakkal. A „gyengébb nem" képviselői semmivel sem maradnak el a „teremtés koronáitól". Ma már egyáltalán nem meglepő, különös, ha a hölgyek úgynevezett késleltetett ejtőernyős ugrást hajtanak végre, sárkányrepülővel hasítják a levegőt, vagy megzabolázzák a windsurfőt. A nő végleg meghódította magának

HEJ-HAJ!

Szemedbe lóg, füledet takarja — se nem látsz, se nem hallasz. Mi az? Hol zsíros és ápolatlan, hol tiszta, gondozott és ragyog a napfényben. Konty, copf, frufru és különböző fonatok. A fiúk úgy forognak utána, mint a szélmalom vitorlája.

Ugye, mennyi gond és baj van a női frizurákkal? A haj a lányok, a nők ékessége. Igen ám, de ez az ékesség, pontosabban a hajviselet formája állandóan változik. Még a hagyománytisztelő Japánban is divattá vált az európai, a tengerentúli frizura. Néhányat bemutatunk ezek közül a JAPAN PICTORIAL fotóinak segítségével.

Lehet, hogy neked is megtetszik valamelyik!?

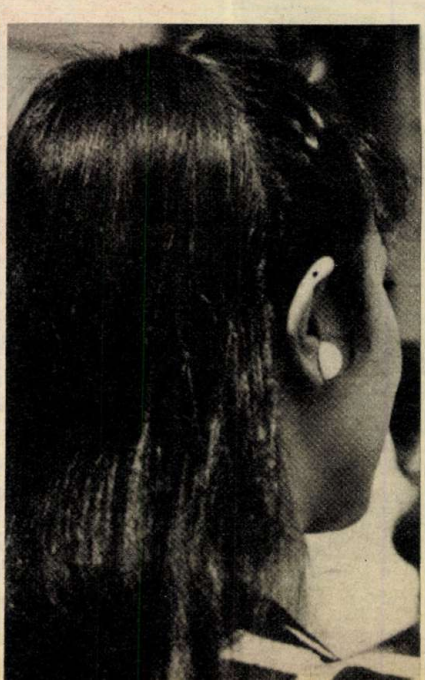

KEDVES ISMERŐS ISMÉTLÉS ÚJABB NAGYLEMEZZEL

A Sprint együttes tagja volt Komár László, ám a Sprint szétspriccelése után szólóénekes lett. Azóta már szép számmal hallhattuk rádiófelvételeit, így a Fehér hold, az Óh, csak a hajnal jönne már – ebből kislemez is készült –, a Szóljon a zene és a Húsz év múlva című dalokat.

– A ma oly divatos nosztalgia rock egyik legnépszerűbb képviselője vagy. Miért választottad ezt a stílust?

– Amikor általános iskolás voltam, a zenén túl egy kicsit életformát, életfelfogást is jelentett a rock and roll. Ennek megfelelően öltözködtünk: csöves nadrágban, bumfordi cipőben jártunk, csakúgy, mint a mai tizenévesek. Még gyerekfejjel hallottam először Elvis Presleyt. Borzasztóan megtetszett. Amikor újra leporolták a régi felvételeket és divatba jött ez a stílus, nagy kedvvel elevenítettem fel élményeimet. A nagylemezem összeállításában népes közreműködői gárda hozzám hasonló lelkesedéssel vett részt és segített nekem. Jó volt eljátszani, újra kóstolni a régi ízeket. Azt, hogy milyen sikerrel tettük mindezt, a hallgatók döntsék el.

– A „tettük" alatt kiket kell értenünk?

– Elsősorban Presser Gábort és barátait, valamint az Omega-stúdiót. Bár jelenleg némiképp eltér a stílusunk, bennük is él a nosztalgia a hajdani rock and roll iránt.

– 1981-ben az év énekese lettél. Ez már a csúcs, vagy vannak újabb terveid?

– Ismételni, de nem megismételni szeretném eddigi munkámat, ha úgy tetszik, sikereimet. Vagyis: készül a második nagylemezem.

D. P.

Fotó: Gaál Zoltán

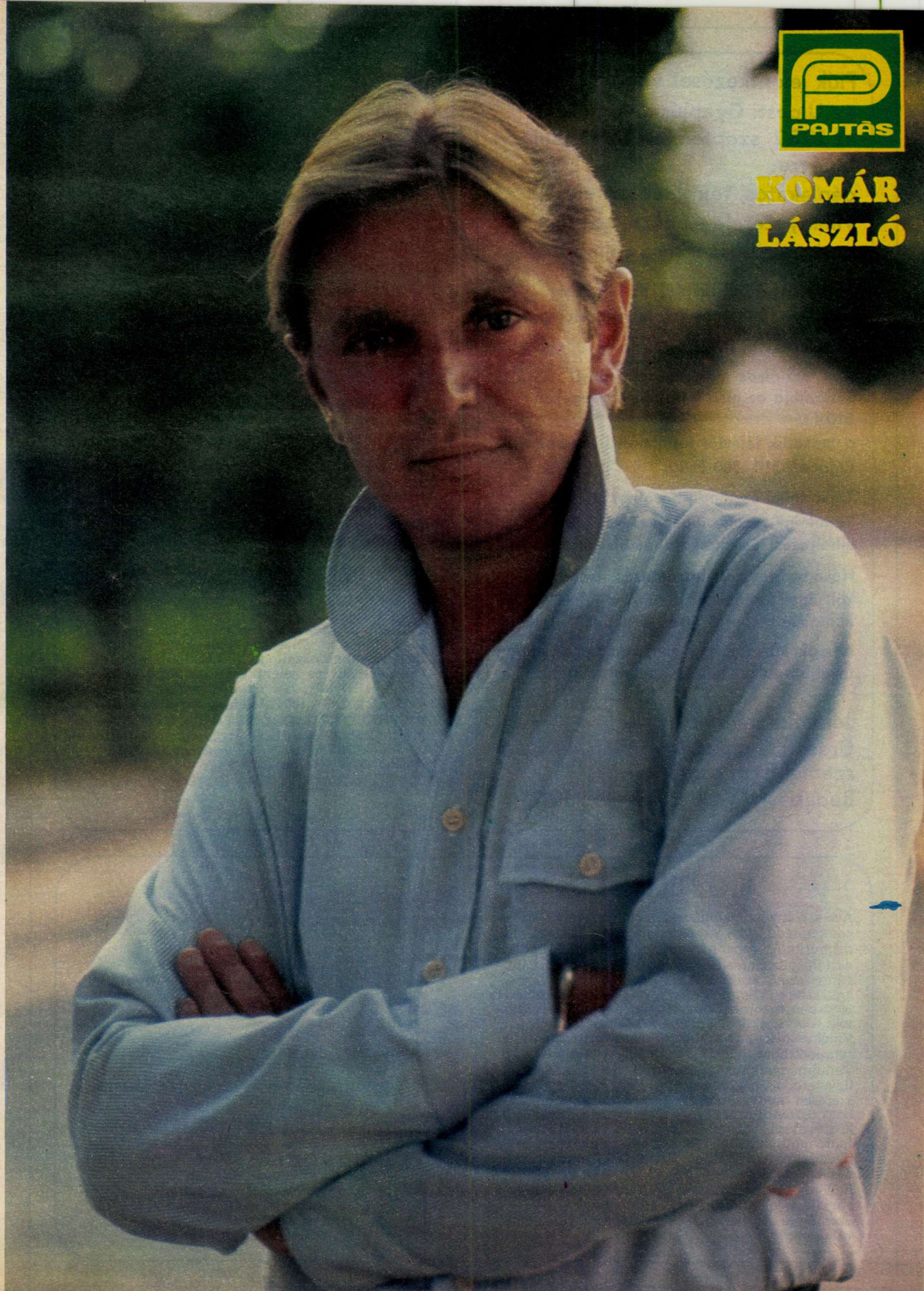
PAJTÁS
KOMÁR
LÁSZLÓ

Fiúk jelentkezését várjuk
az Újpesti Gyapjúszövőgyárba
az 1982. szeptember 1-én induló
tanévre:
géplakatos, textilgépszerelő,
villanyszerelő és esztergályos
szakma megszerzése céljából

FELVÉTELI KÖVETELMÉNY: 14. életév betöltése, általános iskolai végzettség.

TANULMÁNYI IDŐ: 3 év.

**Az I. osztályos tanulók tanulmányi ösztöndíja az első félévben egységesen 310 Ft,
a második félévtől tanulmányi eredménytől függően 310–500 Ft-ig.**

Társadalmi ösztöndíj havonta 500 Ft.

Tanulóink részére ingyenes kollégiumi elhelyezést és munkaruhát biztosítunk.

Havonta egyszeri hazautazás esetén költséget térítünk. A tanulók a teljes ellátásáért napi 3 Ft-ot térítenek.

A szakmunkásvizsga megszerzését követően továbbtanulási lehetőséget biztosítunk.

Jelentkezni lehet:
Újpesti Gyapjúszövőgyár
személyzeti osztály
Budapest IV., Berni u. 1. — 1045

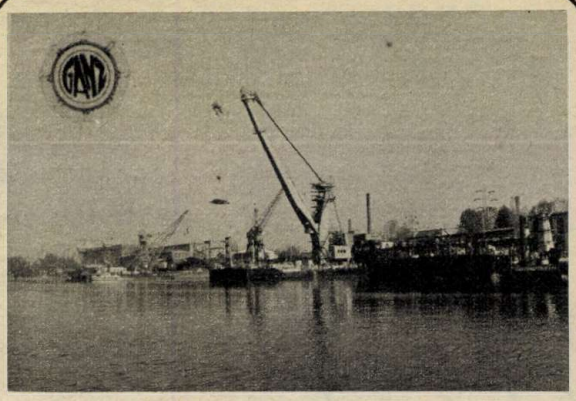

PÁLYAVÁLASZTÁS ELŐTT ÁLLÓK FIGYELEM!

Az ország egyik legjelentősebb nagyvállalata, a Magyar Hajó- és Darugyár várja az általános iskolát végzett tanulókat az alábbi szakmákban történő továbbtanulásra:

— szerkezetlakatos, csőszerelő, gépszerelő, ács-állványozó, hegesztő, gépi forgácsoló (esztergályos), villanyszerelő, öntő.

A gondtalan tanuláshoz biztosítunk: kollégiumi elhelyezést, korszerűen felszerelt tanműhelyt, tanulmányi ösztöndíjon felül szakmától függően 250—500 Ft társadalmi ösztöndíjat, napi 3 Ft térítésért ebédet, nyereségrészesedést, üdülést balatoni üdülőinkben, sportolási lehetőséget vállalatunk nyolc sportszakosztályában, minden héten szabad szombat.

Szakmunkásvizsga után továbbtanulási lehetőség, munkába álláskor 1500—2000 Ft juttatás, modern munkásszálloda, jó kereseti lehetőség.

Érdeklődni és jelentkezni az alábbi címeken lehet: **MHD központi oktatási osztály, Budapest, Váci út 202. — 1904, telefon: 401-562. MHD Tiszafüredi Gyáregység, Tiszafüred, telefon 53. MHD Balatonfüredi Gyáregység, Balatonfüred, telefon: 525. MHD Váci Gyáregység, Vác, Derecskei dűlő, telefon: 223.**

FIGYELEM!

Ács-állványozó, kőműves, villanyszerelő, bádogos-tetőfedő, vas- és fémszerkezeti lakatos, hidegburkoló, fapadlózó-műanyagburkoló, épületasztalos, szobafestő-mázoló, víz-, gáz-, központifűtésszerelő szakmunkástanulónak jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik a 14—17. életévüket 1982-ben betöltik és az általános iskolát elvégezték, illetve, akik jelenleg a 8. osztály tanulói.

Vidékieknek a tanulmányi időre térítésmentesen tanulóotthont, napi 3 Ft ellenében teljes ellátást. Tanulmányaikhoz szakképzett nevelőtanári felügyeletet és segítséget nyújtunk. Továbbá rendszeresen kedvezményes hazautazást, munkaruhát, ösztöndíjat, egyes szakmákban ösztöndíjkiegészítést, valamint kőműves, ács-állványozó ipari tanulóknak 500 Ft, a többi szakmában 250 Ft társadalmi ösztöndíjat biztosítunk, amit szerződésben rögzítünk.

Különböző sportolási és kulturális lehetőséggel várjuk a jelentkező fiatalokat.

Személyes és levélbeli érdeklődésre részletesen válaszolunk.

FŐVÁROSI
3. SZ. ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT BUDAPEST,

**Pontos címünk:
Fővárosi 3. számú
Építőipari Vállalat
szakoktatási csoport
Budapest XIII.,
Lehel út 10/a.
Telefon: 494-300/121 mellék.**

SZÉP TÉMA

A filatélia is hűen tükrözi azt a szerepet, amelyet a nők – a lányok, az asszonyok – életükben, az élet minden területén betöltenek. A politika, az alkotó munka, a kultúra, a tudomány, a művészetek vagy a sport kiemelkedő női képviselői, jeles személyiségei mind megtalálhatók a világ különböző országainak bélyegein. Ugyanígy nagyon sok bélyeg szép témája az anyaság, valamint a nők egyenjogúságáért folytatott évszázados küzdelem története is.

Akinek tehát kedve van hozzá, a legkülönbözőbb – a felsorolt és még sok más – csoportosítás szerint állíthat össze magának szép és érdekes motívumgyűjteményt.

NŐK A BÉLYEGEKEN

Ami a magyar bélyegeket illeti, érdemes megemlíteni, hogy az 1916-ban megjelent, úgynevezett aratós kiadáson találkozunk először a nő alakjával; ő az ismeretlen marokszedő. Jelent meg bélyegünk Árpád-házi Erzsébetről és Margitról, akikről egyébként sok monda és legenda maradt ránk, és akiknek élete több híres képző- és zeneművészt (például Liszt Ferencet) is foglalkoztatott. Aztán ott vannak történelmünk híres nagyasszonyainak portréi: Szilágyi Erzsébeté (a törökverő Hunyadi János felesége, Mátyás király anyja), Kanizsai Dorottyáé (a mohácsi csatavesztés után ő temettette el a halottakat), Lorántffy Zsuzsannáé (I. Rákóczi György erdélyi fejedelem felesége, aki jelentős kulturális alapítványokat tett, elsősorban a sárospataki kollégium javára), Zrínyi Ilonáé (Munkács várának hős védője, II. Rákóczi Ferenc anyja).

CLARA JAVASLATA

A munkásmozgalom ismert személyiségei között látható magyar bélyegen Clara Zetkin is, akinek javaslatára a szocialista nők 1910-ben Koppenhágában megtartott kongresszusa március 8-át nemzetközi nőnappá nyilvánította. Van bélyegünk a magyar munkásmozgalom kiemelkedő harcosai közül például Hámán Katóról, Martos Flóráról és Gárdos Mariskáról, valamint Kaffka Margitról, akit elsősorban novellái és regényei emelnek a nagy magyar írók sorába, és természetesen Tyereskováról, a világ első űrhajósnőjéről is.

K. J.

PSZT! EZ TITOK

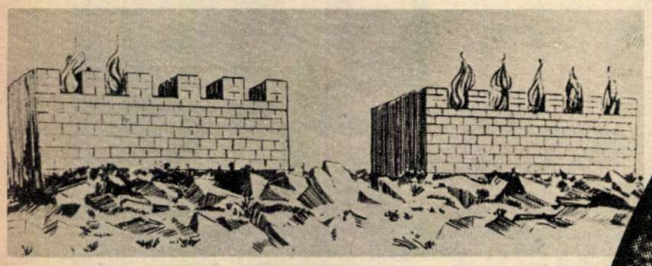

1

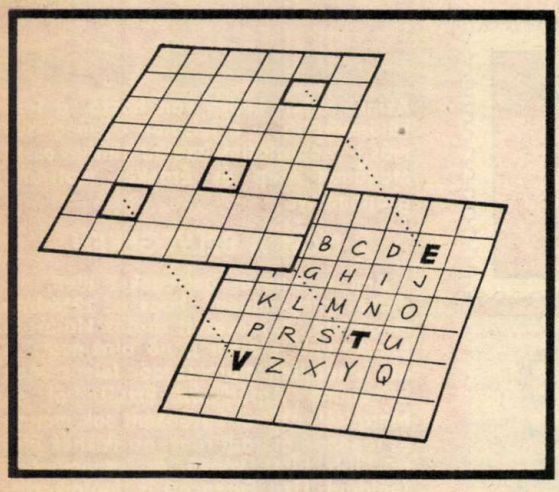

2

A rejtjelező ráccsal elég időigényes a levélírás, de a „kulcs" birtokában a címzett azonnal megfejti az üzenetet

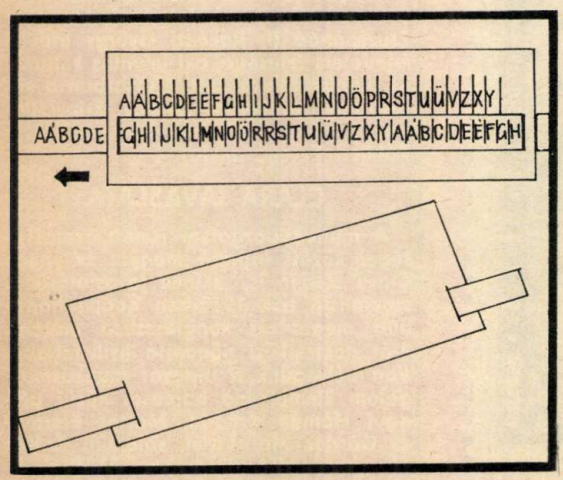

3

Ha például abban állapodtok meg egymással, hogy mindig az aznapi dátum az eltolás mértéke, máris nehezen megfejthető titkosírással rendelkeztek!

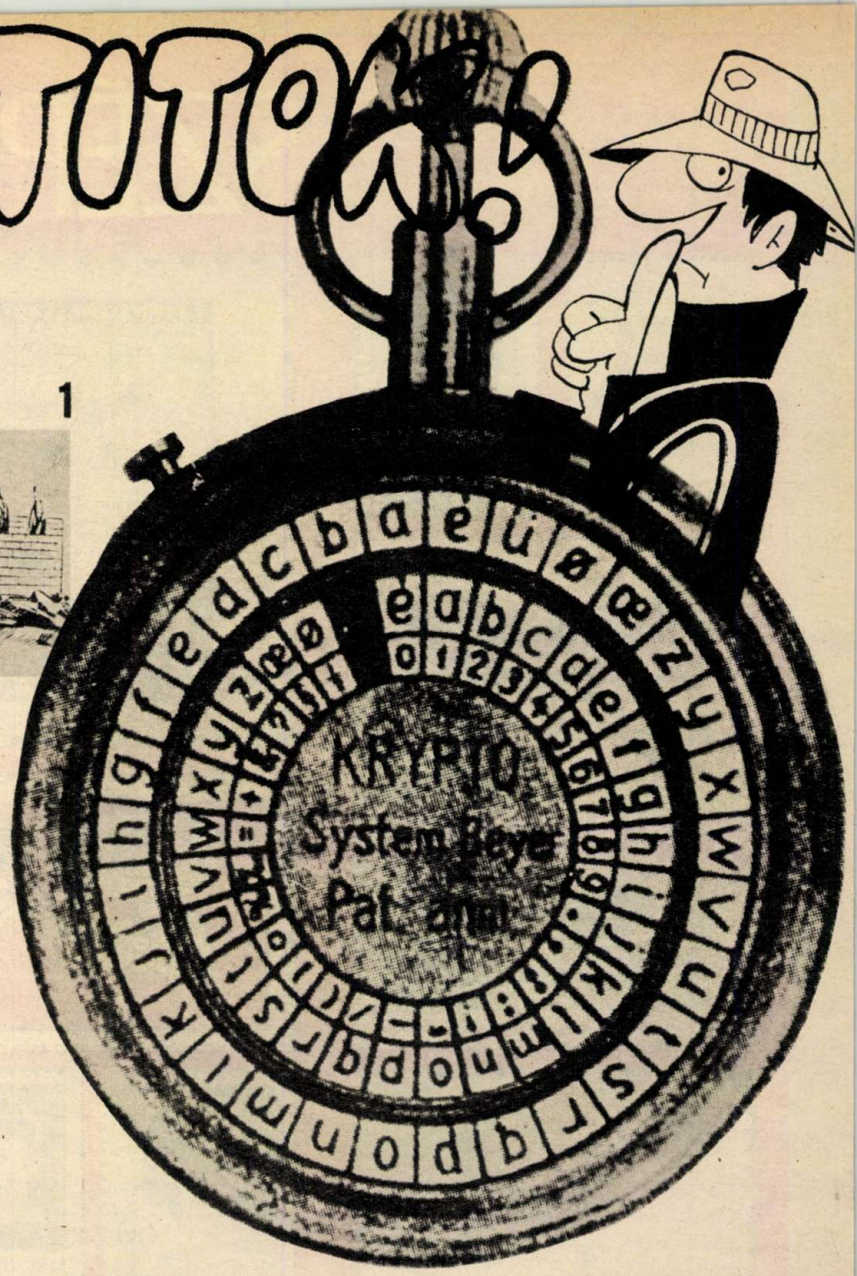

Ez nem zsebóra, csak olyan, mintha az lenne. Valójában egy rejtjelező szerkezet, amelyet akárhol lehet használni. Csak nehogy megkérdezze valaki: „Bocsánat, hány óra?!"

Először azt hittem, megbolondult a lányom. Ugyanis az üdülő éttermében, ebéd közben, hirtelen mutogatni és grimaszolni kezdett egy másik asztal felé. Nem ízlik a leves? — kérdeztem óvatosan, mire gyerekem újra tányérjába mélyedt, és szórakozottan azt válaszolta: „De, nagyon finom". Ám a jelenség megismétlődött, amikor a főzeléket ettük, ekkor azonban már értettem mindent, mert a szomszéd asztaltól válasz érkezett: az ott ülő kislány néhány tornamutatványt végzett a kezével, amitől ugyan majdnem lerepült a fasírtja, de lányom bólintott, hogy érti. Vagyis ők titkos — mutogatós — nyelven beszélgettek! De hogy miről, azt persze nem értettem.

A tésztaevésnél cselhez folyamodtam: amikor gyermekem éppen rám nézett, pofákat vágtam, és a kezemmel a kígyót utánoztam, mintha én is jelbeszélnék. „Ez nem jelent semmit" — vihogott lányom teli szájjal. Később beavatott titkos nyelvük néhány alapelemébe, de még csak dadogok rajta. Viszonzásképpen elővettem egy könyvet* és átböngésztük a titkosírások történetét, hátha találunk benne valami, ennél a mutogatósnál jobb módszert. Találtunk. Alább közkinccsé teszem, útmutatóul mindazoknak, akik titkaikat meg akarják őrizni.

4

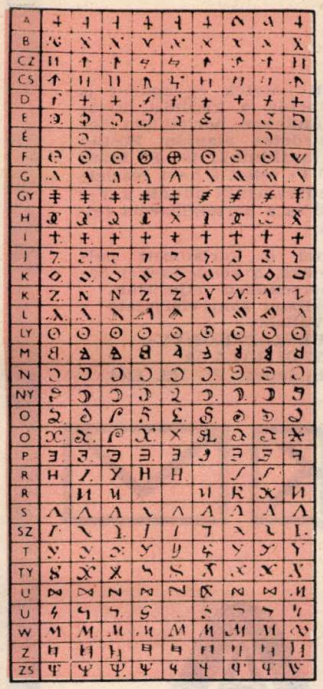

5

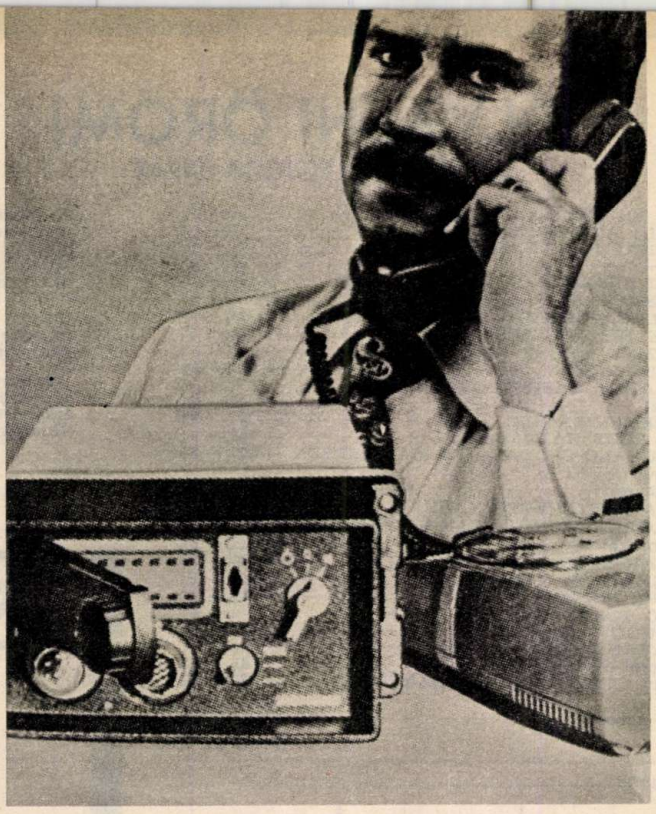

6

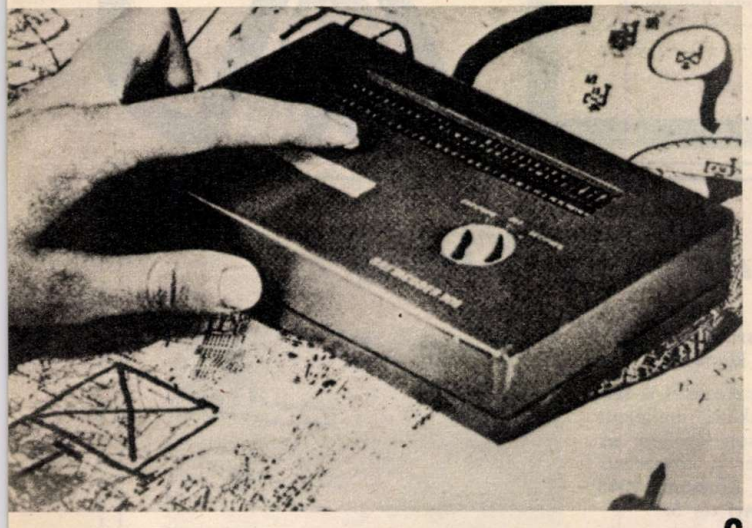

Minden értelmes üzenetet rejtő beszéd vagy írás titkosnak tekinthető, ha csak a beavatottak ismerik. Polübiosz (i. e. II. században, 210—128-ig élt) ókori történész, aki szemtanúja volt kora legtöbb háborújának, nemcsak leírta az ütközeteket, hanem a győzelem vagy a vereség okát is kutatta. Negyvenkötetes életművében — mely csak töredékesen maradt ránk — a hadititkok megőrzéséről is írt. Tőle tudjuk, hogy két alexandriai „mérnök" találta fel a világ egyik legelső titkos „távíróját", amellyel hadi üzeneteket továbbítottak éjszakánként, a résekben fel-felemelt fáklyák fényével (1. kép). A bal oldali bástyán jelezték a „kulcsot", a jobb oldalin a betűket.

A virágnyelv az ókori keleten született, ahol a férfiak és a nők szigorúan elkülönítve éltek. A lányokat hét lakat alatt őrizték, a férfiak csak „rejtjeles" üzeneteket küldhettek nekik. A virágnyelv a középkori királyi udvarokban, majd később a francia szalonokban igen elterjedtté vált.

Ánizs, százszorszép, galambvirág! — ezeket a virágokat osztogatja Ofélia a Hamlet IV. felvonásában. Jelentése: Ánizs = Ne hagyd rászedni magad! Százszorszép = Nem válunk el. Galambvirág = Légy férfi, ne hagyd magad!

Egy jól megválasztott csokor virág nemcsak szeptevést jelentett akkoriban — annál többet! A lovagok divatot csináltak a virágnyelvből, szótár is megjelent — szerelmesek részére. Nyelvünk megőrizte a „virágnyelv" eredeti jelentését — az beszél ezen a nyelven, aki rejtélyesen fejezi ki magát.

UJULPT!

Két olyan módszert ismer a kriptográfia (a titkosírás tudománya), amely könnyen elsajátítható, mégsem fejthető meg egykönnyen. Az egyiket, a „betűkeveréses" Jules Verne leírja a Sándor Mátyásban. A könyvben szereplő rejtjelező rácsot Cardano középkori matematikus találta ki. A kulcs a négyzethálós táblázat bizonyos kockáinak kivágásával jön létre, az értelmetlen, vagy éppen értelmes, de hamis szövegben elrejtett betűk összeolvasása adja ki az üzenetet. Lássunk egy példát (2. kép). Az ügyesebbek el is forgathatják — mindig 90 fokkal — a rácsot, és így hosszabb szöveget is írhatnak.

A másik alapvető módszer a behelyettesítés: UJULPT, vagy +.+?%; — mindkét „szó" azt jelenti, hogy titkos. Ennél az eljárásnál a kulcs az ABC és az írásjelek, illetve az eredetitől való eltérés mértéke (3. kép): például itt 8 betűvel arrább kezdtük a betűsort. Aki ezt tudja és érti, megfejtheti alábbi mondatunkat:

GSR IBRÁ GSR ÜLU ULOFLS! (megfejtés a cikk végén!)

A hun—magyar rovásírás kilenc változata (4. kép) ma is használható titkosírásra, ha megtanuljuk a jeleket. De alkothatunk saját abc-t, sőt, saját nyelvet is, amelyet csak a „beavatottak" értenek.

Titkos társaságok, főúri szervezetek is szívesen rejtélyeskedtek egymás között. Zrínyi Miklós és II. Rákóczi György még ma is nehezen megfejthető titkosírással leveleztek.

REJTJELEK

A titkosírást minden időben a katonák használták elsősorban. A hadviselés technikai fejlődése miatt egyre megfejthetetlenebb eljárásokat kellett kidolgozniuk egymás ellen; például óraműves rejtjelező szerkezeteket (lásd a zsebóra alakú képet!). A rejtjelező gépen két ábécé látható. A nyílt ábécé számokkal és írásjelekkel kiegészítve a belső tárcsán, a rejtjelábécé a külső, nagyobb tárcsán látható. Ha az óra felső részén levő gombot megnyomjuk, akkor a két tárcsa egymással ellentétes irányban elfordul. Az elfordulást a szerkezetben lévő rugó, nagyságát pedig két kis — különböző elrendezésű — kerék szabályozza. Minden helyzetben egy nyílt betűnek egy rejtjel (betű) felel meg.

Ma már számítógépekkel keverik-kavarják az üzeneteket; mire az ellenfél megfejti, már lényegtelenné válik a szöveg (5., 6. kép).

A titkok megőrzése becsületbeli ügy, elsősorban a barátok között. Ezért nem árt, ha szigorúan bizalmas, csak rád és a barátodra tartozó levelezésedet titkosírással bonyolítod. Az eddig közölt két alapformára bárki kitalálhat újabb variációkat, a lényeg az, hogy mindegyik megfejthetetlen legyen idegen számára!

GSR IBRÁ GSR ÜLU ULOFLS!: Aki bújt, aki nem, megyek!

Somhegyi Béla
Fotó: Karasz Lajos

** Révai Zoltán: Titkosírások*

OLVASNI ÖRÖM!

A KÖNYV A LEGJOBB BARÁT

... pld. Csukás István: AZ ÉN JÁTÉKOSKÖNYVEM — — — — 33,— Ft
... pld. Kornyej Csukovszkij: AZ EZÜSTCÍMER — — — — — 14,— Ft
... pld. Fekete István: HAJNAL BADÁNYBAN — — — — — 25,— Ft
... pld. Fekete István: HU — — — — — — — — — — — 33,— Ft
... pld. Fekete István: TÉLI BEREK — — — — — — — — 24,— Ft
... pld. Fekete István: TÜSKEVÁR — — — — — — — — 27,— Ft
... pld. Horgas Béla: NYELVÖLTÖGETŐ — — — — — — — 24,— Ft
... pld. Jávor Ottó: MESÉK HÉRAKLÉSZRŐL — — — — — — 27,— Ft
... pld. Jókai Mór: A KÖSZÍVŰ EMBER FIAI — — — — — — 39,— Ft
... pld. Juhász Ferenc: CSIKÓELLÉS — — — — — — — — 16,— Ft
... pld. Komornik Ferenc: AHOJ, CSEHSZLOVÁKIA!
Hétszínvilág sorozat — — — — — — — — — — — 42,— Ft
... pld. Lantos Ferenc: ROKONVILÁGOK — — — — — — — 33,— Ft
... pld. Lengyel Dénes: ÚJ ÉLET HAJNALÁN — — — — — — 38,— Ft
... pld. Majakovszkij: LÁNGFALÓ-CSODALÓ ÉS MÁS VERSEK — 28,— Ft
... pld. Márton Klára: CSIKI-CSUKI
Pöttyös könyvek sorozat — — — — — — — — — — 19,— Ft
... pld. Rónaszegi Miklós: A RETTENETES KARTAL — — — — 24,— Ft
... pld. R. Szabó Jenő: POLGÁRHÁBORÚ ÉSZAK-AMERIKÁBAN
Képes történelem sorozat — — — — — — — — — — 33,— Ft
... pld. Ruffy Péter: HAZÁNK SZÍVE BUDAPEST — — — — — 35,— Ft
... pld. Tatay Sándor: PUSKÁK ÉS GALAMBOK — — — — — 12,— Ft
... pld. Jules Verne: KÉTÉVI VAKÁCIÓ — — — — — — — 39,— Ft
... pld. Jules Verne: NEMO KAPITÁNY — — — — — — — — 49,— Ft
... pld. Jules Verne: SZTROGOF MIHÁLY — — — — — — — 32,— Ft
... pld. VOLT JÁTÉKOM ARANYALMA
(Külföldi költők versei óvodásoknak) — — — — — — 31,— Ft
... pld. L. Welskopf-Heinrich: TOKEI-IHTO VISSZATÉR — — — 30,— Ft
... pld. A TŰZ MÁRCIUSA
Fiatalok könyvtára sorozat — — — — — — — — — 20,50 Ft

A megrendelő neve: .....
Pontos címe (irányítószámmal): .....

Részletfizetésnél:
Anyja neve: .....
Születési ideje, helye: .....
Személyi ig. száma: .....

A felsorolt kötetek egyenként is megrendelhetők a kitöltött, kivágott és címünkre borítékban beküldött hirdetés alapján. Postán utánvéttel szállítunk, 400 Ft felett 4 havi, 600 Ft felett 6 havi részletfizetési kedvezményt adunk, a 3%-os kezelési és a portóköltséget felszámítjuk.

Tekintettel a korlátozott példányszámokra, a rendeléseket beérkezési sorrendben teljesítjük.
Címünk: Állami Könyvterjesztő Vállalat RÉSZLETKÖNYV-SZOLGÁLATA Budapest Pf. 103. 1364

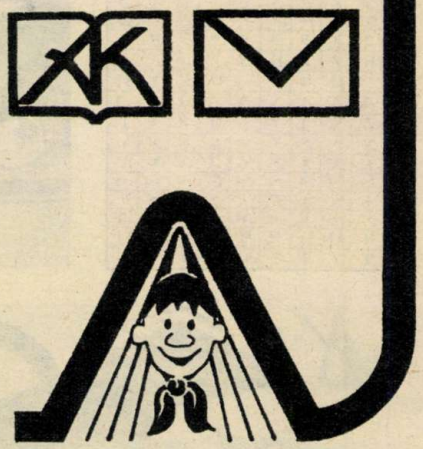

VÁLASZTOTTÁL MÁR SZAKMÁT?

Mi is segítünk a legmegfelelőbb szakma kiválasztásában, ha felkeresed a Budapesti Közlekedési Vállalat pályaválasztási tanácsadóját. Kérd a gyakorlati képzésedet a vállalattól, legyél a Budapest tömegközlekedését lebonyolító nagyvállalat munkatársa. A vállalatnak a járművek (autóbusz, kishajó, libegő) szakszerű javításához képzett szakemberekre van szüksége, ezért kedvező lehetőségeket biztosít a következő szakmák elsajátítására:

közúti villamosjármű-szerelő, esztergályos, központifűtés-szerelő, anyagmozgatógép-szerelő, épületasztalos, erősáramúberendezés-szerelő, elektroműszerész.

Vasútijármű-szerelő, villamoshálózat-szerelő, vízvezeték-szerelő, géplakatos, villamosgép-szerelő, épületvillamossági szerelő, kőműves.

Vidéki fiatalok jelentkezését is szívesen fogadjuk, csak a mellékelt adatlapot kell pontosan kitölteni és elhozni vagy elküldeni a következő címre: **BKV Oktatási Központ, 1045 Budapest IV., Széchenyi tér 5.**

Megközelíthető: Keleti pu.-tól 20, 30 jelzésű autóbusszal, Nyugati pu.-tól metróval végállomásig onnan a 12, 14 jelzésű villamossal. Telefon: 690-228.

Juttatások a tanulóidő alatt: vállalati ösztöndíj havonta 250—500 Ft, kollégiumi díjtérítés havonta 120 Ft, ingyenes utazási igazolvány, munkaruha és egyéb juttatások, ebédeltetés napi 3 Ft-ért, üdültetési, sportolási, szórakozási lehetőségek.

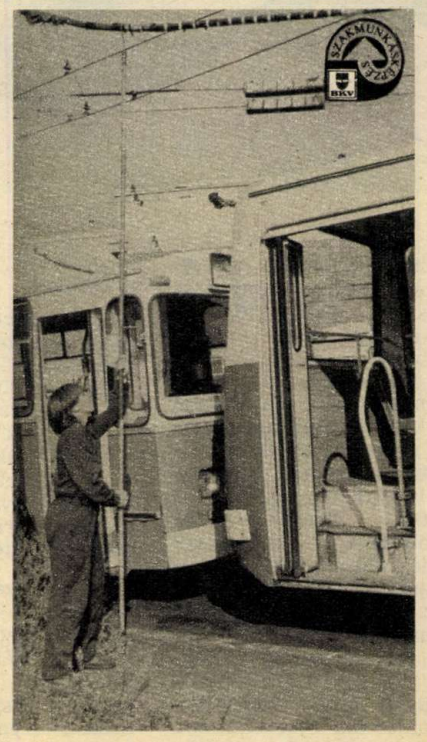

Név: ..... **szül. hely:** ..... **év, hó, nap:** ..... **anyja leánykori neve:** .....

Lakcím, ir. szám: ..... **Kérem a BKV-t, hogy gyermekem gyakorlati képzését elsősorban** .....

másodsorban ..... **szakmában biztosítsa.**

Kitöltés ideje ..... **szülő aláírása:** .....

A PEST MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

általános iskolát végzett fiúk jelentkezését várja szakmunkástanulónak az 1982–83-as tanévre: **épületvillamossági szerelő (villanyszerelő), padlóburkoló, magasépítőipari ács-állványozó, központifűtés- és csőhálózat-szerelő, vízvezeték- és készülékszerelő, szobafestő és mázoló (tapétázó), kőműves, épületasztalos, vasbetonkészítő, vízszigetelő, bádogos, építőgépszerelő, épületburkoló, vas- és fémszerkezeti lakatos szakmákba.** Vidéki fiatalok részére a tanácsok irányítása alá tartozó kollégiumban elhelyezést, teljes ellátást biztosítunk. Ösztöndíjat, a III. évben teljesítménybérezési lehetőséget, a rendeletekben előírtaknak megfelelően társadalmi szerződéses ösztöndíjat ad a vállalat.

Jelentkezés: személyesen vagy írásban a vállalat szakoktatásán. Budapest, XXI., Kiss János altábornagy u. 19–21. – 1751. (Megközelíthető: Boráros tértől gyorsvasúttal második megálló.)

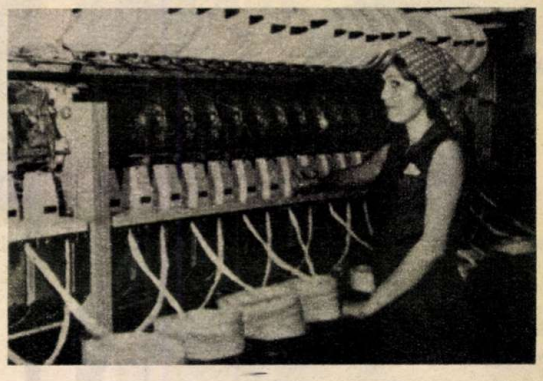

Ötnapos munkahéttel dolgozó gyárunkba jó kereseti lehetőséget nyújtó **fonó-szövő szakmára lányokat,** illetve **textilgépszerelő, esztergályos, lakatos és villanyszerelő szakmára fiúkat** szerződtetünk **szakmunkástanulónak,**
akik az 1981/82-es tanévben fejezik be az általános iskolát.

A tanulóidő 3 év.

A tanulóidőre ingyenes kollégiumi elhelyezést és teljes ellátást biztosítunk.

Havi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően 900—1120,— Ft között van. Az utolsó évben már teljesítménybérben dolgoznak.

Szakmunkásvizsga után:
— a lányok leányszállón, a fiúk albérletben kapnak elhelyezést.

Jelentkezés levél útján **„SZAKMUNKÁSTANULÓ"** hivatkozással történik.
PAMUTTEXTILMŰVEK Budai Gyára
személyzeti osztály
Budapest, XI. ker. Hauszmann A. u. 20.
Levélcím: *Budapest* Pf. 43. 1502

PAMUTTEXTILMŰVEK PATEX BUDAPEST

FIÚK, LÁNYOK! JELENTKEZZETEK VASKERESKEDŐ TANULÓNAK!

VASÉRT

A tanulmányi ösztöndíjon felül havi 500 Ft társadalmi ösztöndíjat is fizetünk.
A tanulók részére napi 3 Ft ellenében ebédet, ezen kívül ingyen munkaköpenyt, tankönyveket és füzeteket,
évente egy alkalommal díjmentes üdülést, tanulmányi kirándulást, s vidéki fiúk részére ingyenes kollégiumi ellátást biztosítunk.
Az utolsó évben a tanulók szakmunkásbért kapnak.

Jelentkezés:
VASÉRT Vállalat személyzeti osztály
Budapest, VIII., Üllői út 32. I. emelet 8.
Telefon: 138-882
JÖJJETEK TI IS!

Locsogó

(A Csevegő rovat nőnapi különkiadása)

KÖSZÖNTŐ

Rovatunk kedves sorokat kapott a Talajmenti Általános Iskola fiútanulóitól.

„Lelkünk egyszerű, de meleget áraszt, mint ez a vaskályha. Ezért csak annyit mondhatunk, hogy minden lánynak szívből gratulálunk a nőnap alkalmából. A farakás pedig arra szolgál, hogy lelkünk egyszerű melege a nőnap után is kitartson még néhány napig . . .”

IGÉNY

Pintyő Pöntyike hosszú és részletes leírást küldött arra vonatkozóan, hogy milyennek is képzeli azt a fiatalembert, akivel netán még levelezni is hajlandó lenne.

Az illető fotóját megkíséreltük a leírás alapján, emlékezetből elkészíteni. Elég tűrhetően sikerült. Most már rajtatok a sor, fiúk . . .!

ÖNBIZALOM

Nebánts Virág örömmel adott hírt arról, hogy sikerült leküzdenie visszahúzódó, félénk, szorongó természetét. A probléma — úgy véljük — másokat is érint, tehát közreadjuk a módszert: egy meghitt, négylábú jó barát csodát tehet! Bohókás ugrándozásával mosolyt varázsol arcunkra, amellyel egy csapásra a fellépésünk is magabiztossá válik . . .

ÁLMODOZÁS

Flancz Andalúzia nevű olvasónk kérésére felkerestük az utolsó álomlovagok egyikét. Arra voltunk kíváncsiak, hogy mi a véleménye a Flancz Andalúziával a jövőben megkötendő esetleges házasságról?

— Nem megy — mondta a dalia a kissé magas, de azért fehér lóról. — Egyrészt törvényes házasságban élek nőmmel, Wolfram Jeromosné, született Rocska Mirandával, és e frigy négy vagy öt egészséges gyümölcsével. Másrészt csupán 2—4-ig vagyok álomlovag, kifejezetten a turisták kedvéért. Így hát . . .

És eldübörgött, mert megjöttek a turisták.

FELVÉRTEZVE

Balaton Boglárka újabban sajátos, egyéni divat szerint öltözködik, amelynek eddig számos csodálója, ám egyetlen követője sem akadt.

— Libák! — jellemezte tömören az osztálytársait Boglárka. — Mintha sohasem hallottak volna arról, hogy az életben váratlan és fájdalmas pofonok és gáncsok is érhetik az embert. Én mindenesetre jó előre felvérteztem magam. Tessék, jöjjön, aminek jönnie kell...!

KÜLALAK

„Katángkóró" jeligéjű levélírónk levelet írt.

– Felszínes, hiú világunkban csak egészen mérsékelten érvényesül szolid, elmélyült vizsgálódást igénylő szépségem. Emiatt rengeteg mellőztetésben van részem. Félek, hogy teljesen vissza kell majd vonulnom a közélettől...

Válaszunk: semmi esetre se tedd, kedves „Katángkóró". Ellenkezőleg. A te világod az álarcosbálok vidám forgataga. Ott mindenki azt hiszi, hogy jelmezben vagy.

SZERELEM

Az óceánon jártunkban-keltünkben találkoztunk Garzó Pistával, aki futólag elmesélte, hogy miként került ebbe a meglepő helyzetbe.

— Snejder Fáni juttatott ide. Én mondtam neki, hogy bármit megtennék érte, mire ő mondta, hogy oké, akkor keljek át a kedvéért egyedül az óceánon. Na viszlát, még 2289 kilométer van hátra!...

Egyszóval, vigyázat lányok! Akadhat csacska ifjú, aki komolyan veszi, hogy ti komolyan veszitek, amit egyébként ő sem vett komolyan!...

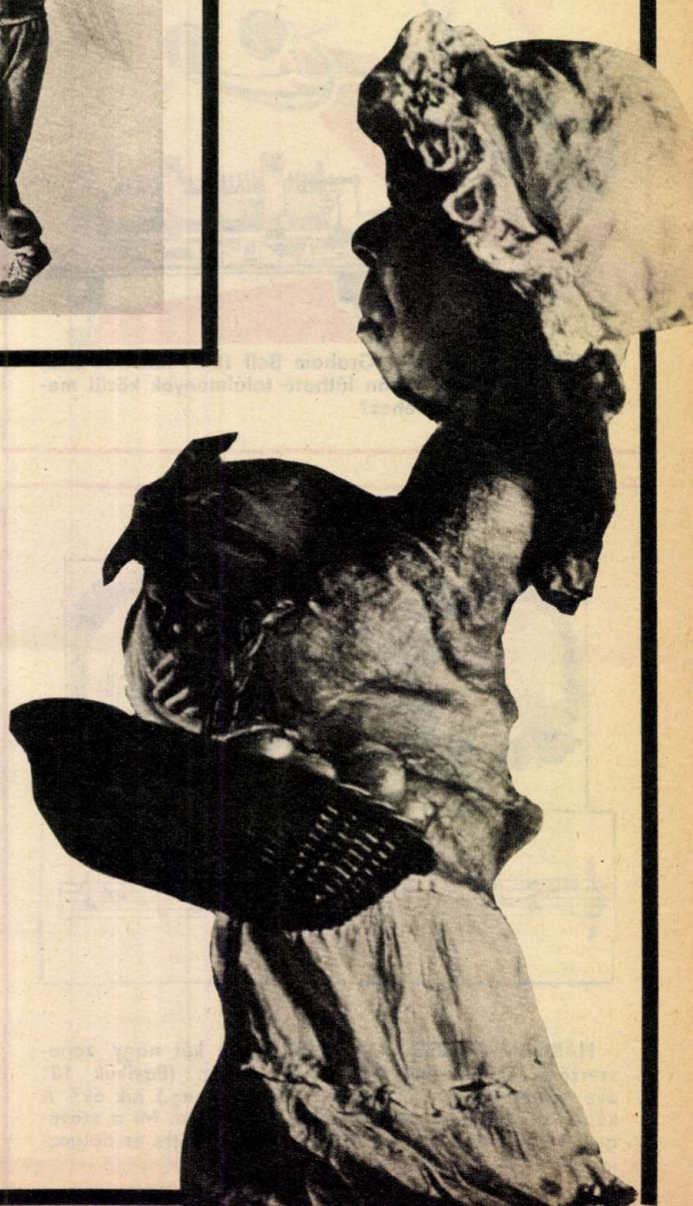

TÖPRENGŐ

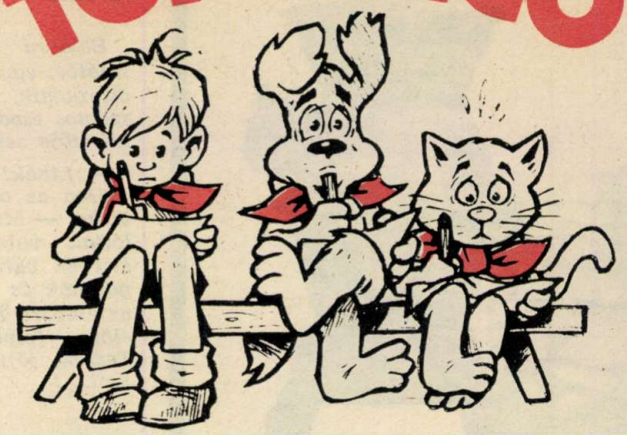

MÁRCIUSHOZ FŰZŐDIK

A tavasz első hónapja bővelkedik évfordulókban. A történelem sok-sok eseménye, és híres emberek nagy tettei fűződnek márciushoz. Összeállításunkban ezek közül ismerhettek meg néhányat.

A rejtvények megfejtését postai levelezőlapon küldd be! Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: március 15. (Cím: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397)

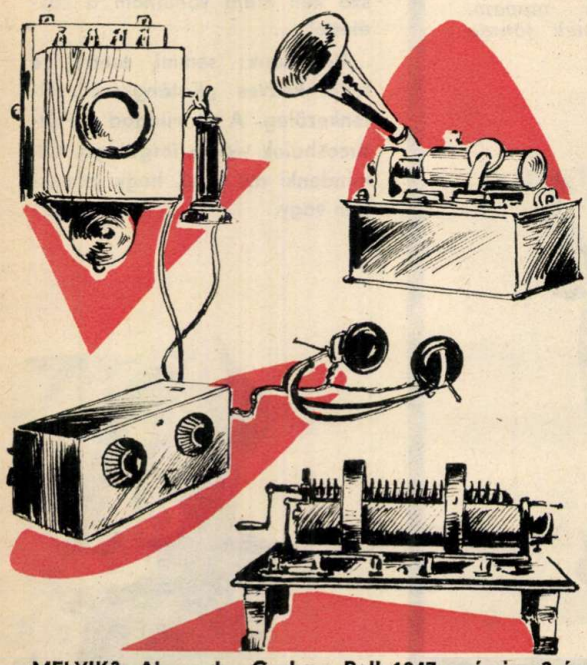

MELYIK?: Alexander Graham Bell 1847. március 3-án született. Vajon a rajzon látható találmányok közül melyik fűződik az ő nevéhez?

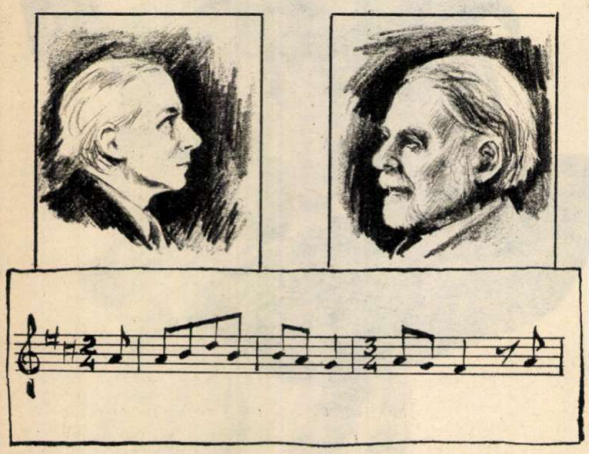

HÁROM KÉRDÉS: A rajzon látható két nagy zeneszerzőre emlékezünk március hónapban. (Egyikük 101 éve született, a másik tizenöt éve halt meg.) Kik ők? A képek alatti dallam egy népdal kezdő sora. Mi a szövege? A két zeneszerző közül melyikük gyűjtötte és dolgozta fel?

AZ 5. SZÁM MEGFEJTÉSEI

A FESTŐ: Csók István. – KÉT ÍRÓ: Jules Verne, Victor Hugo – BETŰREJTVÉNYEK: Balázs, Bálint. – MI EZ?: B. (zúzmarás bokorág) – HÁROMBÓL CSAK EGY A JÓ: X, 1, 2, 1, X, 2, 1, 1. – VILÁGHÍRŰ REGÉNY: Karácsonyi ének. – A HÍD: A híd Petőfi nevét viseli, a verset Petőfi írta. – HUSZONÖT ÉVE: Munkásőrség. – A FŰVÉSZKÖNYV: Fazekas Mihály.

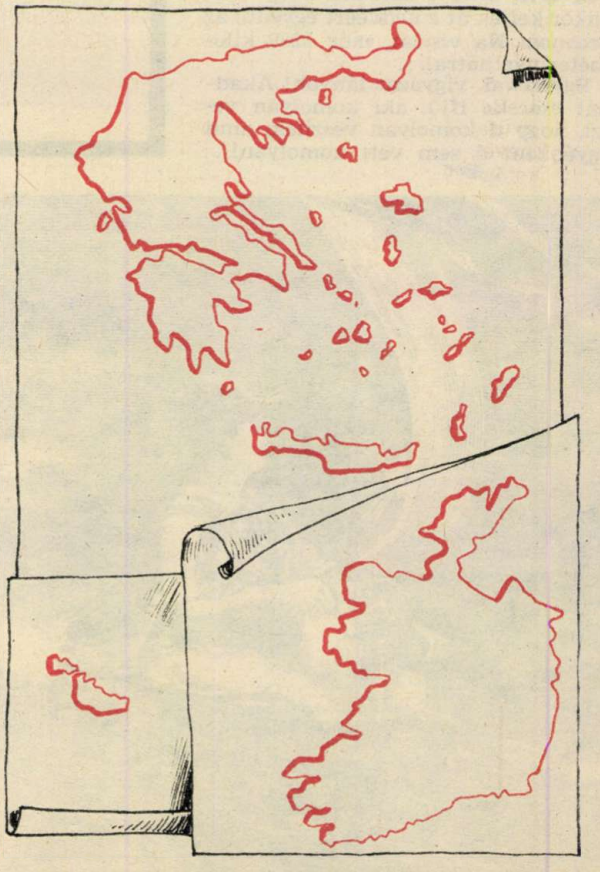

ÜNNEPNAP: Ebben a hónapban három európai ország ül nemzeti ünnepet, amely a függetlenség, az önállóság kivívásának a napja. A rajz segítségével állapítsd meg, hogy melyik három országról van szó!

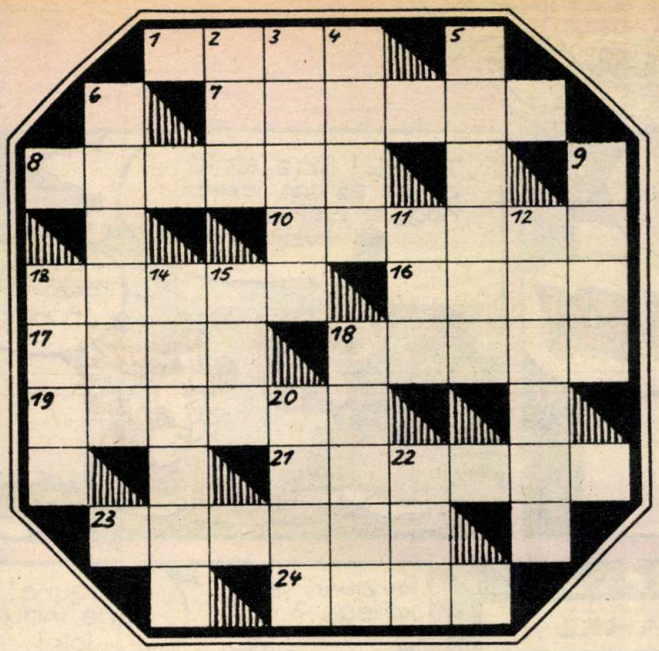

A HŐS: Rejtvényünkben a második világháború egyik partizán hősének a nevét rejtettük el. Ő március 12-én lenne 75 éves. A vízszintes 10. és a függőleges 6. sor megfejtését küldd be.

VÍZSZINTES: 1. Az aviatika kezdete! 7. Verdi-opera címe (zártbetű: Á). 8. A legmelegebb évszakban. 10. *A hős vezetékneve.* 13. Ma már eléggé ritka nevet viselő lányé. 16. Lecsapódott vízgőz. 17. Sóvárgás, visszafelé. 18. Becézett lánynév. 19. A gyufa feltalálójának vezetékneve, visszafelé. 21. Az előkelő lakást nevezték régen így (zártbetű: L). 23. Megelégedett. 24. Kiskert földjét fellazíttatja (zártbetű: T).

FÜGGŐLEGES: 2. Üt. 3. Egy betű híján egy indián törzs neve. 4. A vízsz. 18-asban szereplő lánynév másféle becézése. 5. Amerikában élő őslakó. 6. *A hős keresztneve.* 9. „K" betűvel ázsiai nép. 11. Lap betűi, keverve. 12. Ilyen az erdő nyári napsütésben. 13. E. Y. I. V. 14. Férfinév. 15. Á. V. I. 18. Híres színésznő (Ildikó). 20. . . . bánya (ércbányánk), ékezet fölösleges. 22. A teherhúzó ökrök nyakára tették.

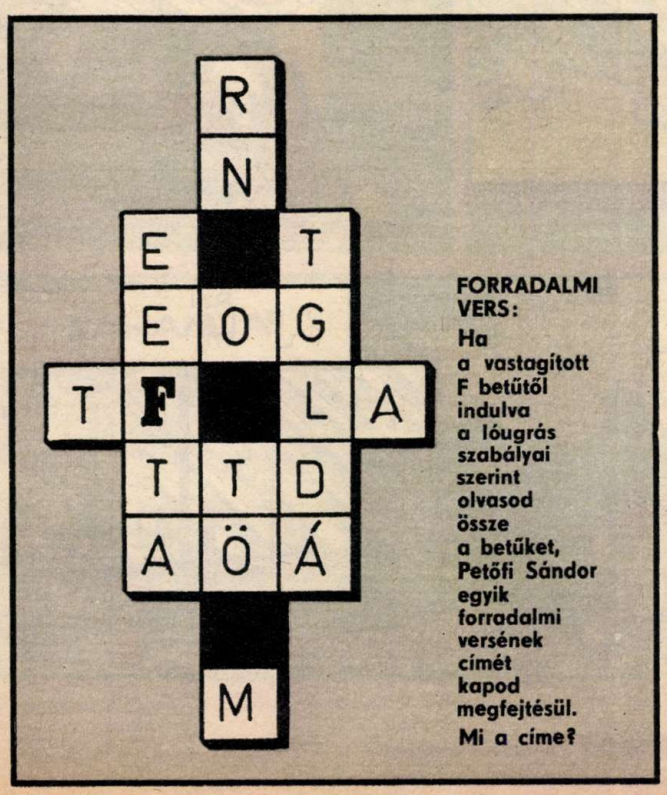

FORRADALMI VERS:
Ha a vastagított F betűtől indulva a lóugrás szabályai szerint olvasod össze a betűket, Petőfi Sándor egyik forradalmi versének címét kapod megfejtésül. Mi a címe?

NYERTESEK

A 3. szám rejtvényeinek megfejtéséért Pajtás-sapkát kapnak: Begyes Katalin, Bp. XIII., Berde Krisztina, Sáp, Bircsák Mária, Nyíracsád, Boka Ilona, Sárszentmihály, Dorn Zsuzsanna, Fehérgyarmat, Fekete Tibor, Vásárosnamény, Fóri Erzsébet, Milota, Frauhammer Ilona, Máriakálnok, Gálffy Gabriella, Csajág, Héja Andrea, Szolnok, ifj. Holes János, Nyíregyháza, Kvaszta Mária, Miskolc, Ladányi Magdolna, Kiskunfélegyháza, Lipták Andrea, Leninváros, Magyar Erzsébet, Lovasberény, Nagy Zsuzsanna, Kondoros, Stengeli Angelika, Szekszárd, Vidákovics Erika, Pécs-Hird, Vincze Gyöngyi, Buj, Zázrivecz Adrien, Gyöngyös.

MI A CÍME?: E névjegy gazdájáról annyit elárulhatunk, hogy patikus, és ebben a pillanatban egy könyvet emelt le a polcról. Egy olyan szakkönyvet, amelyet száztíz évvel ezelőtt, 1872. március 15-én adtak ki. Kérdésünk: mi a könyv címe? Ha a névjegy betűit megfelelő sorrendbe rakod, megtudod.

OSZNYEK V. GYÖRGY

BETŰREJTVÉNYEINKBEN márciusi nevek vannak.

SAKK

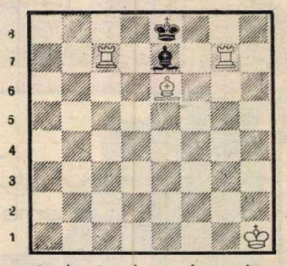

Fenti feladványunk állása a világos királytól eltekintve szimmetrikus. Ha megtaláljátok a megoldást, ezt a szimmetriát a mattokban is fel lehet majd fedezni. A feladat: világos indul és két lépésben mattot ad. Beküldeni csak a kulcslépést (világos első lépését) kell, vagyis azt a kezdő lépést, melyre sötét bárhogy is védekezik, a mattot elhárítani nem tudja.

A január 4-i számban közölt feladvány (szerzője: egykori munkatársunk, dr. Páros György) megoldását sokan megtalálták: 1. Bd4—d2! Ezzel szabaddá válik az eddig lekötött sötét huszár. Nyolc mezőre léphet, de világost nem tudja a mattadásban megakadályozni.

A kitűzött díjak nyertesei: Elter István (Pécs), Ladjánszky Katica (Budapest) és Lódi László (Iregszemcse).

Földeák Árpád

LEÓ

A KAKTUSZŐR

MATEMATIKAI FEJTÖRŐ

Újabb erőpróba elé állítunk benneteket. Ismételten két kategóriába foglaltuk a példákat.

A megoldásokat a következő címre küldjétek: Fővárosi Pedagógiai Intézet, dr. Appel György tanár. Budapest VIII., Bródy Sándor u. 14. — 1088. (A borítékra írjátok rá: PAJTÁS.) Beküldési határidő: március 20.

I. KATEGÓRIA (5—6. OSZTÁLY):

1. Az asztalon három halomban 48 gyufaszál volt. Az első halomból átraktunk a másodikba annyit, amennyi eredetileg a másodikban volt. Ezután a másodikból a harmadikba raktunk át annyit, amennyi gyufaszál a harmadikban volt. Végül a harmadikból tettünk annyit az elsőbe, amennyit most az elsőben láttunk. Így most mind a három halomban ugyanannyi gyufaszál van. Mennyi gyufaszál volt eredetileg a három halomban külön-külön?

2. Ádám, Béla és Csaba jó barátok voltak. Egyszer feleségeikkel szórakozni mentek. Miután mindegyik táncolt a saját feleségével, a második fordulóban mindegyik férj a barátja feleségével táncolt, mégpedig Ádám Évával, Béla Flórával, és Dóra, Éva férjével. Soroljátok fel, hogy ki kinek a házastársa!

3. Állítsátok elő az 1, 2, 3, ... 10 számjegyek mindegyikét négy darab 7-es számjeggyel! Használhatjátok a négy alapműveletet és zárójeleket.

II. KATEGÓRIA (7—8. OSZTÁLY):

1. Az asztalon három halomban gyufaszál volt. Az első halomból átraktunk a másodikba annyit, amennyi eredetileg a másodikban volt. Ezután a másodikból a harmadikba raktunk át annyit, amennyi gyufaszál a harmadikban volt. Végül a harmadikból tettünk annyit az elsőbe, amennyit most az elsőben láttunk. Így most mind a három halomban ugyanannyi gyufaszál van. Mennyi lehetett eredetileg a három halomban külön-külön?

2. Hány háromszöget látsz megrajzolva a szabályos **háromszögben, négyszögben, ötszögben, hatszögben?**

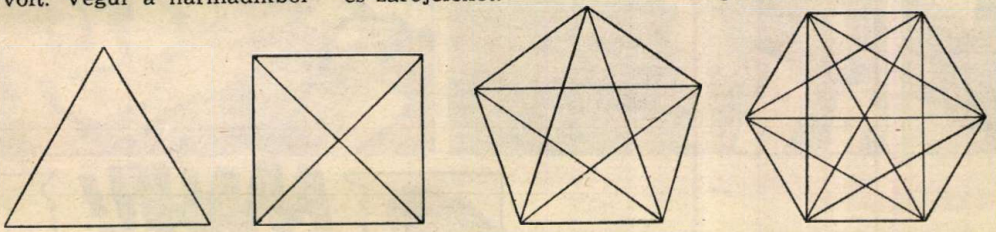

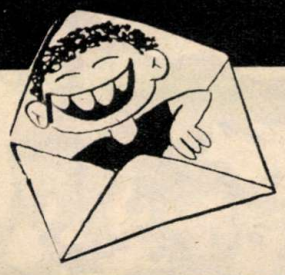

LEVELEZNÉNK!

HETEDIK OSZTÁLYOSOK VAGYUNK: SIKLÓSI JÓZSEF, Balatonfűzfő, Árpád út 17. — 8175; SZENTE BEÁTA, Nagyesztergár, Hunyadi u. 17. — 8415; RIGÓ KORNÉLIA, Kunsziget, Rákóczi út 4. — 9184; RETKES GYÖNGYI, Városföld, Béke u. 14. — 6033; KŐVÁGÓ TERÉZIA, Földeák, Eötvös u. 31. — 6922; ILYÉS IMRE, Biharnagybajom, Kossuth út 5. — 4172; KARÁCSONDI KRISZTINA, Kartal, Alkotmány u. 62. — 2173; KOVÁCS MÁRIA, Szabadbattyán, Rákóczi út 17. — 8151; BUKTA ZOLTÁN, Gellénháza, Kossuth L. út 10. — 8981; TAKÁCS RENÁTA, Balassagyarmat, Benczúr u. 23. — 2660; RIGÓ ILDIKÓ, Földeák, Damjanich u. 26. — 6922; VIRÁG ERIKA, Gyoma, Bajcsy u. 3. — 5500; MÁRTA ZSUZSA, Szolnok. Zagyvaparti s. 4. — 5000; CSÁK ILDIKÓ, Ráckeresztúr, Széchenyi út 23. — 2465; DEMJÉN MÓNIKA, Uppony, István telep 20. — 3622; CSÁTI ILONA, Tiszaladány, Somogyi út 4. — 3929.

NYOLCADIK OSZTÁLYOSOK ÍRJANAK: — SZVOREN GABRIELLA, Bénye, Szabó D. út 49. — 2216; FORINTOS ZSUZSANNA, Mihályfa, Kossuth út 85. — 8341; NÁDHÁZI VALÉRIA, Karcag, Vörösmarty u. 37/a. — 5300; KOVÁCS KRISZTINA és barátnői, Budapest, Paulay E. u. 56. — 1061; GENCS MÁRIA, Szegvár, VI. külterület 97. — 6635; ERDÉLYI ERIKA, Hévízgyörk, Ady E. u. 13. — 2192; SZABÓ ANDREA, Szeged, Északi városrész, Ág u. 5. 127. ép. — 6724; KISS IBOLYA, Kunágota, Széchenyi u. 6. — 5746; SZALAI TÜNDE, Zsámbok, Zöld u. 12. — 2116: MARANCSIK MÁRIA, Kisszállás, V. K. 66. — 6421; PÉTER ILDIKÓ, Kaposvár, Kecelhegyi u. 56. — 7400; GÁSPÁR JUTKA, Esztergom, Honvédtemető u. 1. — 2500; VÁRADI ILDIKÓ, Hencse, Kossuth L. u. 6. — 7532; BANGÓ ERIKA, Galgahévíz, Rákóczi út 45. — 2193; CSERNUS MÁRTA, Tiszakécske, Rákóczi u. 60. — 6060; MRÁZ JUDIT, Sóskút, Hegy u. 53. 2038; LEKICS ÁGNES, Zalaegerszeg, Fürst S. u. 19. — 8900; CZIMMER MÁRTA, Paks, Akác u. 2. — 7030; KOPÁS JÓZSEF, Nagyút, Táncsics út 9. — 3357; GERLEI ERIKA, Nagymányok, Zalka M. u. 13. — 7355; SCHMIDT KATALIN, Baja, Baka út 5. — 6500; VIDA TÜNDE, Bócsa, II. ker. 268. — 6235; DÁVID ETELKA, Körösladány, Vörös Hadsereg u. 39. — 5516; BÁNFI ÉVA, Kistelek, Virág u. 14. — 6760; ZUBOR ILONA, Szabadszállás, Kígyó út 21. — 6080; FEKETE MÁRTA, Fonyód, Ady E. u. 39. — 8640; FICSOR ANDREA, Soltszentimre, Szent Imre u. 18/a. — 6223; BÁNFAI TAMARA, Sásd, Zöldfa u. 18/b. — 7370; KISS JUDIT, Budapest, Bródy u. 5. — 1047; SAJTÓS ILDIKÓ, Poroszló, Földosztás u. 10. — 3388; PETRÓ ÉVA, Szolnok, Kun B. krt. 7. — 5000.

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987, 321-988, 321-989

Postafiók: Bp 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1965 Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 139,50 Ft
I. félévre 77,50 Ft
II. félévre 62 Ft

82.0254 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő: SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

TARANIS A GALLOK FIA 9

FOLYTATJUK

COPYRIGHT BY EDITION VAILLANT

82/10
XXXVII. ÉVF. • 1982. MÁRCIUS 11. • ÁRA: 4 Ft
PAJTÁS

A HÁROM TAVASZ ELSŐ VIRÁGA

(CIKKUNK A 2–3. OLDALON)

Sokszor megyünk múzeumba. Megnézzük a kiállításokat, körbesétáljuk a hatalmas termeket, kóstolgatjuk a múltat. Vannak napok, amikor legszívesebben virággal a kezünkben lépnénk át a múzeumok ajtaját, még köszöntőt is mondanánk. Forradalmi ifjúsági napok! A HÁROM TAVASZ első virágát március 15-nek nyújtjuk át!

A kiállítások ezernyi olyan leletet őriznek, amelyek nemcsak közelebb hozzák a múlt emlékeit, hanem a történelmi események jobb megértését is segítik

DAMJANICH KARD

Vannak tárgyak, amelyek csak úgy, egyszerűen kerülnek a múzeumba. Hozzátartozók, késői leszármazottak ajánlják fel őket. Ilyenkor nincs gond a fegyverek, ruhák, használati tárgyak eredetiségével. Vannak azonban olyan szerzeményei is a múzeumnak, amelyek kalandos úton jutottak a vitrinek üveglapjai mögé.

Hetés Tibor alezredes, a Hadtörténeti Múzeum helyettes parancsnoka szinte minden kardról, lándzsáról, puskáról tud mondani valami érdekeset.

— Különleges módon akadtunk rá Damjanich János 1848-as honvédtábornok kardjára — meséli, miközben a furcsa alakú fegyverre mutat. — Köztudott, hogy Damjanich szép szál, derék ember volt s nem ijedt meg, ha a csata forgatagába került. Egy tiszántúli kovács, a feljegyzések és a krónikák szerint, olyan „testhez álló" kardot készített neki, ami leginkább bárdhoz hasonlított. A fegyver legalább hét kiló, ilyen nem volt senkinek sem a honvédseregben. A kard Aradról került hozzánk. Akik nem ismerték a korabeli feljegyzéseket, inkább valamiféle hentesszerszámot gyanítottak benne, nem is fegyvert. Igaz, hogy eredetéről semmiféle „történetet" nem kaptunk, de a feljegyzések ismeretében nem volt nehéz kitalálni, hogy a kard csakis a tábornoké lehetett.

Damjanich kardját tehát a korabeli feljegyzések segítségével sikerült azonosítani. De van a kiállítási teremben olyan tárgy is, amelyhez nem kellettek krónikák, feljegyzések, maga az adományozó mondta el történetét.

— Van egy zászlónk — folytatja Hetés Tibor —, amely a komáromi várból származik. A védők még a világosi fegyverletétel után egy hónapig tartották magukat. A további harc azonban már teljesen értelmetlennek bizonyult, tehát elhatározták, hogy feladják a várat. A zászlót viszont semmiképpen sem akarták a császári csapatok kezére juttatni. Feldarabolták tehát, és szétosztották. A középső, címert ábrázoló rész Grisza Ágostnak jutott, aki a ruhája alá rejtve „lopta ki" a feladott várból. A zászlódarabot otthon bekeretezte s akár egy gyönyörű festményt, a falra akasztotta. Nemzedékek nőttek fel „alatta", s nemzedékeket ihletett meg a szabadság szeretetével. A zászlót végül is Grisza Ágost késői leszármazottja, Grisza Lajos ajándékozta a múzeumnak. Feljegyzéseket is mellékelt az adomány mellé, olyanokat, amelyek a Grisza család tagjainak hőstettein keresztül sok érdekes dolgot mondanak el a szabadságharc katonáiról.

Komáromból még két nagyon értékes lelet származik. A vár pa-

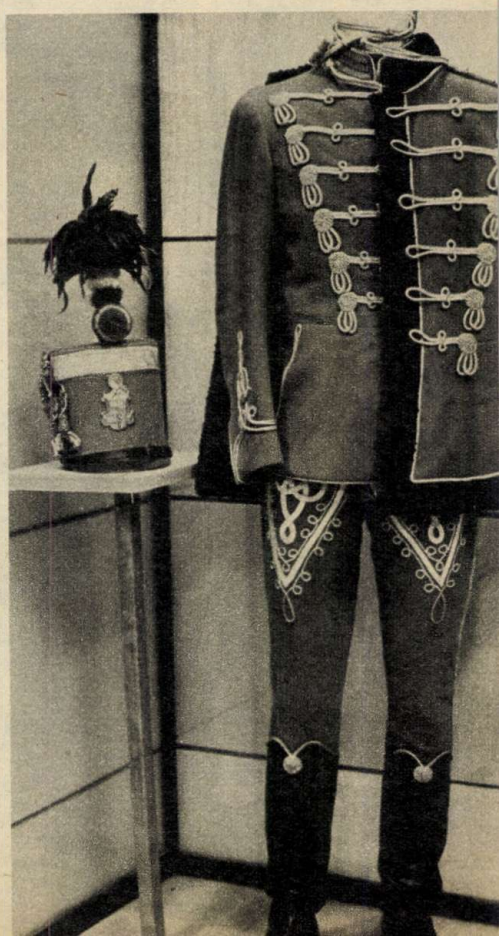

Ez a ruha ugyan nem eredeti, a múzeum munkatársai azonban tökéletes másolatot készítettek az 1848-as huszármentéről

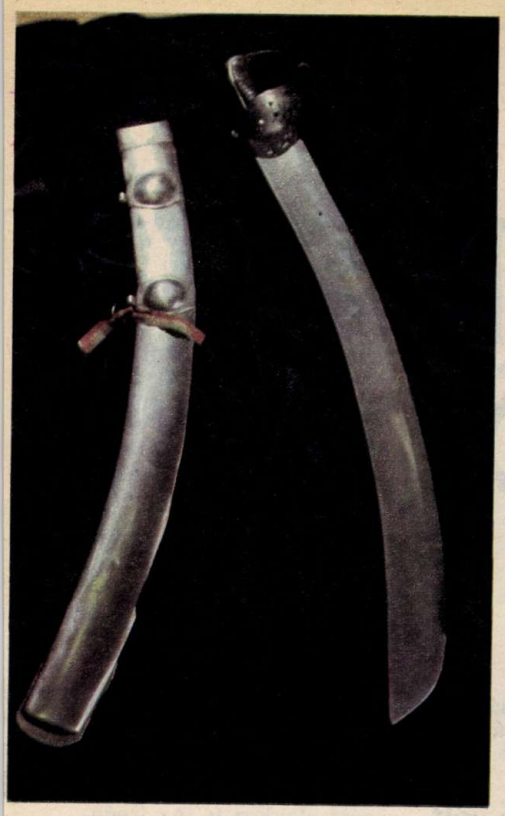

GA IS...

rancsnokának, Klapka Györgynek szolgálati és díszkardja hosszú utat járt meg, míg végre a múzeumba került.

— Klapka egy késői leszármazottja írt nekünk — magyarázza a parancsnokhelyettes —, hogy párizsi lakásának legszebb díszei ezek a kardok. Ő azonban méltatlannak tartja, hogy ilyen történelmi ereklyék magánkézen legyenek, ezért felajánlja a magyar Hadtörténeti Múzeumnak. Boldogan fogadtuk az ajándékot, bár igaz, hogy a fegyverek hosszú útját nem tudtuk egészen végigkövetni. Hitelességükhöz azonban nem férhet kétség, hiszen mindkettő pengéjén ott díszeleg Klapka neve.

Bármennyire furcsán hangzik, de a hadtörténészek munkájához nemcsak nagy szaktudásra, hanem jó adag szerencsére is szükség van. Persze nem mindig segédik mellénk a kegyes Fortuna, hiszen Petőfi Sándor szablyájáról semmit sem tudnak, csak azt, hogy Bem tábornok ajándékozta a költőnek. A Nemzeti Múzeum fegyvertárában akadtak rá, nem is olyan régen. Azt, hogy az eltelt százharminchárom év alatt hol kallódott, ki őrizte, talán soha nem fogjuk megtudni.

Sinkovics Ferenc
Fotó: Karasz Lajos
és B. Müller Magda

Ágyúk és lövedékeik... Ezek az apró lövegek voltak a későbbi aknavetők elődei

NEMZETI ADAKOZÁSBÓL

Tudjátok-e, hogy milyen körülmények között készült el népünk zseniális ifjú költőjének, Petőfi Sándornak a pesti Duna-parton álló szobra? A történetet kevesen ismerik – igaz, amíg a tervből szobor lett, sok víz folyt le a Dunán...

A szabadságharc bukása mély gyászba borította a nemzetet. A hazafiak legtöbbje várfogságban, börtönök mélyén, jelentős részük száműzetésben sínylődött. Akik szabadon maradtak, azokat szemmel tartotta a császár besúgó hálózata.

A forradalomnak, és ifjú költőjének emléke azonban ott élt a szívekben. Népünk legjobbjai csak az alkalmat várták, hogy a rémuralom gyengüljön, hogy hatalmas ércszobrot emelhessenek emlékeztetőül az utókor számára.

A helytartótanács elutasította

A szobor felállítását kezdeményező mozgalom Reményi Ede hegedűművész nevéhez fűződik. 1860-ban Reményi hazatért londoni emigrációjából, hangversenyeket adva bejárta az országot. Útjai alkalmával, különösen a költő szűkebb hazájában, a Kiskunságban azt tapasztalta, hogy a nép körében csodálatos szeretet és ragaszkodás él Petőfi emléke iránt. Ez annyira fellelkesítette, hogy elhatározta, újabb hangversenyeket rendez országszerte a költő szobrának felállítása javára.

Ez a hangversenykörút felrázta az országot. Az emberek hatalmas lelkesedéssel csatlakoztak a gondolat megvalósításához. A reakció azonban bizalmatlansággal figyelte, sőt, ellenezte a mozgalmat. Ennek ellenére — még 1860-ban — megalakult az első szoborbizottság, Kemény Zsigmond író lakásán. Tagjai főleg zenészek, művészek, tudósok voltak. A kormány a bizottság működéséhez nem járult hozzá.

1865-ben Reményi Ede ismételten kérvényezte a helytartótanácstól a szoborbizottság működésének engedélyezését, de újra csak elutasítás volt a válasz. A gyűjtés azonban folyt tovább, míg végre elérkezett 1867, a kiegyezés éve. Reményiék ekkor az új kormányhoz adtak be kérvényt, s végül augusztus 10-én megkapták az engedélyt. Még ez év november 17-én megalakult a Petőfi-szobor felállítására szervezendő bizottság, soraiban olyan neves személyekkel, mint Arany János költő, Csengeri Antal újságíró, Egressy Gábor színész, Jókai Mór író, Pákh Albert újságíró. Valamennyien Petőfi egykori barátai és segítői, összesen tizenhatan voltak. Reményiék országos gyűjtőívet bocsátottak ki. A szoboralap javára hatalmas összeg gyűlt össze.

Fegyvere a szó volt

A szobor azonban még sokáig nem készülhetett el, a kormány aggályoskodása, Petőfitől, a forradalmi eszméktől való félelme miatt. Hosszú éveknek kellett eltelniük ahhoz, hogy végre eldőljön: lesz Petőfi-szobor, méghozzá ott, ahol ma is áll, a Duna-parton.

A szobor elkészítésére legalkalmasabbnak — a bizottság egyhangú véleménye alapján — Izsó Miklós szobrászművészt találták. Izsó a megbízatást nagy lelkesedéssel fogadta. Rövidesen Rómába, majd Londonba utazott, hogy tanulmányozza a köztéri szobrok megvalósításának legjobb formáit. Amikor hazaérkezett, azonnal munkához látott. Először is több vázlatot készített. Ő maga diákkorában találkozott a költővel, elevenen élt benne annak emléke. Kijelentette: „Ennek a szobornak harsognia kell, nem pedig dorombolni"

Vázlatai készítéséhez felhasználta Petőfi Zoltánnak, a költő fiának portréját is. Amikor az ifjú meghalt, gipszmaszkot öntött annak fejéről, hogy minél tökéletesebbek legyenek az arcvonások a megformálás során.

Nemcsak az arc kidolgozásához készített Izsó tanulmányokat, hanem az egész alakhoz is. Az irodalom nyolc-kilenc egész alakos és több mellképvázlatról tesz említést. A többféle variáció közül végül az a vázlat aratott sikert, amely a költőt nemcsak mint lírikust, hanem mint a nemzeti ébredés és a forradalom ifjú vezérét ábrázolta.

A bal kezében levő irattekercs azt jelképezi, hogy Petőfi igazi fegyvere sohasem a kard, hanem mindig a szó volt. A kissé hátravetett fejtartás, a nyakából leomló köpönyeg történelmi hűséget kölcsönöz a

GORDG JÚLIA RAJZA

műnek. A szürke gránit talapzaton — melyet Ybl Miklós tervezett — ez olvasható: „Petőfi — Nemzeti adakozásból — 1882."

A legjellemzőbb mozdulat

Izsó Miklós nem fejezhette be munkáját, mert 1875. május 28-án tüdővészben meghalt. Művét Huszár Adolf fiatal szobrász folytatta, aki évekig Izsó műtermében segédként dolgozott. Természetesen jól ismerte a mű terveit és a mester felfogását.

Az elkészült szobrot — micsoda iróniája a történelemnek! — Bécsben, a Turbain-féle műhelyben öntötték bronzba. Az eredeti gipszmintát a debreceni Református Kollégiumban helyezték el.

A Duna-parti szobor felállítására végül 1882. október 15-én került sor, erős rendőri felügyelet mellett. Az alkotás olyan jellemző mozdulatában ábrázolja Petőfit, mint amikor 1848. március 15-én, a Nemzeti Múzeum előtt állt, erőteljes mozdulattal jobb kezét magasba emelte, s harsogott ajkáról a szó: „Talpra magyar, hí a haza!"

Dr. Varjas Károly

1970-ben építették újjá a Pilvaxot. A nagy üvegablakok mögött van az étterem

Az étterem falába épített üvegvitrinek a magyar szabadságharc emlékeit őrzik

A régi Úri utcában állt az Újjászületés kávéháza, amelynek bejárata fölött a „Caffee Renaissance" cégér ragyogott. Ebben a dohányfüstös, barna hangulatú presszóban dolgozott egy szolgálatkész, udvarias kávéslegény (akkoriban még így nevezték a pincéreket), aki olyan ügyesen és hozzáértően dolgozott, hogy később — 1842-ben — átvehette a kávéház tulajdonjogát. A derűs kávéslegényt Pilvax Károlynak hívták.

Az ő nevét őrzi még ma is az 1970-ben újjáépített Pilvax étterem és söröző, ami Pesten, a Petőfi Sándor utcából nyíló Pilvax-közben áll. Az elegáns, aranybarna étterem híven őrzi a hajdani legendás korszak emlékét, bár jelenleg már semmiben sem hasonlít a valamikori csibukfüstös, pezsgő, forrongó Pilvax kávéházhoz, amelyben otthonra leltek az irodalmat és a hazát újító vágyak.

Bemutatják!

A Pilvax volt az első pesti irodalmi kávéház, ami 1843 és 48 között a főváros szellemi életének központja lett. Mindezek ellenére régen feledésbe merült volna már, ha neve nem fonódik össze Petőfiével. Pilvax és Petőfi! Pilvax és a haza! Pilvax és a márciusi ifjak! Hány lelkes, tehetséges magyar ifjú szőtt álmokat a legendás kávéház boltívei alatt! Micsoda vágyak, lázak, gondolatok feszültek itt, a „Forradalom csarnokában"!

A Pilvax nem holmi úrikaszinó volt. Asztalai mellett estéről estére polgárok, mesterlegények, újságírók, színészek és költők ültek. Itt alakult meg 1846-ban a Tizek Társasága: tagjai az új eszmék kibontása érdekében át akartak törni a vaskalapos kiadók zárt rendjén.

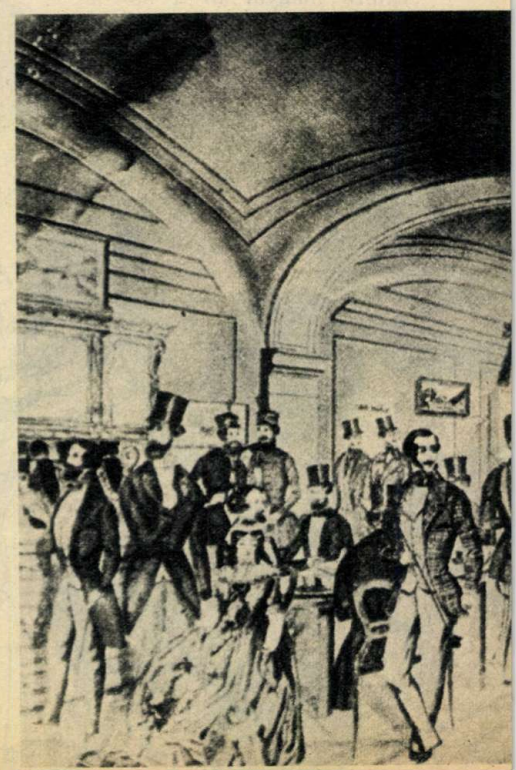

A LEGENDÁS PILVAX

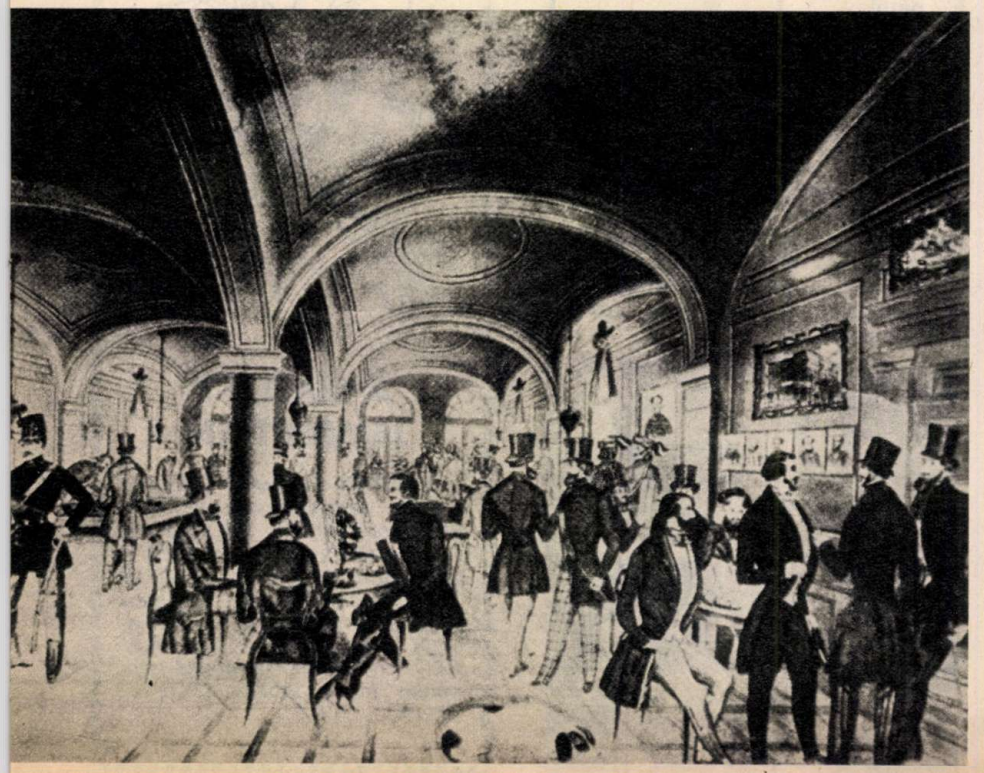

A hajdani krónikás, Kozma Andor így próbálta megfogalmazni, amit a Pilvaxban látott:

„Csupa ismert író az asztalkör tagja. Nem régiben ült csak Sándor még ide, / Mégis ő ma már a társaságnak magva, lángoló elméje, lüktető szíve. / Ki bár a nagyképű elnököt nem adja, a vitákat mégis döntőn végzi be, / Pedig azok nemcsak írásokról folynak, / Hanem sorsáról is nemzetnek, a honnak." /

Petőfi és társai szinte otthonuknak tekintették a Pilvax kávéházat, sokan közülük még leveleiket is ide címeztették. Itt élték át a szellemiség örömét, itt fogadták, s beszélték meg egyéni sikereiket, kudarcaikat.

Egyik este Czakó Zsigmond csörtetett be, és szinte már az ajtóból kiáltotta:

— Sándor! Elfogadták a darabodat! Bemutatják a Tigris és hiénát!

Az a kesztyűslegény

Petőfi boldogan ölelte meg a hírmondót, s a barátok mind örömmel gratuláltak a költőnek. Az öröm persze korai volt. Másnap kiderült, hogy Szigligeti egyik komédiája kiszorította a színpadról a Tigris és hiénát.

„Én és Pest! — kesergett Petőfi a kávéház egyik asztalára könyökölve. — *„Felpezsdítettem fajankó irodalmát. Pest lelkén tilinkóztam, és mit kaptam én! Szidalmat, gyalázkodást, nyomorúságot."*

Fölállt, elindult kifelé. Pákh Berci a mellette ülő ifjakhoz hajolt:

— Nézzétek, tele a haja ősz szálakkal!

Valahogy ilyen volt a pilvaxbéli bánat, de volt ott öröm is bőven. Az egyik legnagyobb talán akkor, amikor futárgőzösön megérkezett az a kesztyűslegény, aki a billiárdasztalra ugorva ezt kiáltotta: „Bécsből jövök, kitört a forradalom!"

Az ifjak rohantak Petőfiért a Dohány utcába (ott lakott feleségével, Júliával) és boldog lelkendezéssel kísérték vissza a Pilvaxba, ahol hamarosan megszerkesztették a tizenkét pontot, s ahol először szavalta el a költő hatalmas forradalmi versét, a Nemzeti dal-t.

*

1849-ben a beteges Pilvax úr átköltözött a csendes Krisztinavárosba, s legendás kávéházát Fillinger úr vette át. Ezzel le is zárult a Pilvax gyönyörű szellemi-forradalmi korszaka. Pilvax Károly 1849. július 19-én meghalt, nem sokkal később Petőfi eltűnt Segesvárnál, s két hét múlva Világosnál Görgey letette a fegyvert.

Vajon sejtette-e a kávéháztulajdonos, amikor először kinyitotta Petőfi Sándor előtt a Pilvax ajtaját, hogy ez a lángoló tekintetű poéta az ő nevét is fölemeli majd a halhatatlanságba?!

Magyar Katalin
Fotó: Szalay Béla

Márciusi lázak égtek a Forradalom csarnokában!

ZSIBONGÓ

TAVASZVÁRÓK

A győri RÁBA-ETO evezősei száz versenyhajóval vesznek részt a sorra kerülő versenyeken. Az egyesületnél a csónaképítő mesterek ezekben a napokban már a tavaszi versenyekre készítik elő a hajókat.

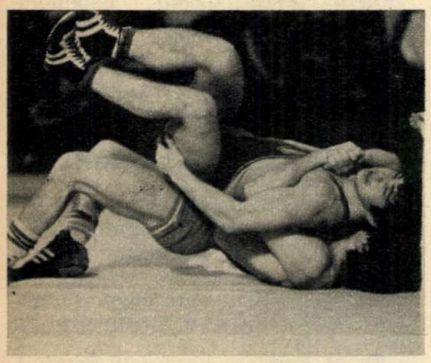

AKCIÓK

A VI. Matura Mihály kötöttfogású emlékversenyen örökítette meg a fotóriporter ezeket a jeleneteket. Az egyik képen a versenyzők küzdenek, a másikon a legifjabbak vívnak különmérkőzést.

JÓ KEZEKBEN

„Nemrég Debrecenbe hívatták a megyei úttörőelnökség vezetői Hegyesi Mihályné tanár nénit — ő foglalkozik iskolánkban a Pajtás terjesztésével. A nyolcadikos Czeglédi Edit sokat segít neki ebben a munkájában. Iskolánk a püspökladányi járásban első lett a Pajtás terjesztésében, a megyében pedig ötödik. Ez azt mutatja, hogy jó kezekben van nálunk a lap. A tanár néni hetenként felhívja figyelmünket az érdekesebb cikkekre, felkelti érdeklődésünket a Pajtás iránt.” — kaptuk a hírt a biharnagybajomi Bagdi Mariannától.

SULI-TOROS

Disznótor volt Balassagyarmaton a Dózsa iskolában. Segítettek a gyerekek is, főleg enni. A sok hurka és kolbász elfogyasztása után vidám diszkós, táncos este következett, amelyen a tanulók és a vendégül látott szülők együtt vettek részt.

A CÍMZETT ISMERETLEN

„Félfüllel meghallottam apu ördögi tervét, miszerint délután ásni fogunk STOP gyorsan sántikálni kezdtem, mintha iszonyúan fájna a lábam STOP sajnos, a lépcsőn ez nem olyan egyszerű STOP akkorát estem, hogy megrendült a lépcsőház STOP most már csakugyan iszonyúan fáj a lábam STOP... STOP... STOP”

MŰSORELŐZETES

A TIT Természettudományi Stúdió (Bp. XI., Bocskai út 37.) heti előadásai: március 11-én: Lesz-e még növénykedvelő szakkör kétezerben? Ugyancsak 11-én: A csillagközi utazás megvalósítása. Március 16-án: Körutazás Törökországban. Március 18-án: Terjeszkedő sivatagok – dr. Balogh János akadémikus előadása.

A kezdési időpont 18 óra, a beléptidíj egységesen öt forint.

MEGELEVENEDETT TÖRTÉNELEM

A fővárosi Kondor Béla sétány általános iskolájának napközisei kedves vendéget fogadtak. Alekszandr Zaharovics Lemesko arról beszélt a gyerekeknek, hogy miként vett részt édesapjával együtt Debrecen, Békéscsaba és Budapest felszabadításában. A Havanna lakótelepi iskola termében így aztán két órára szinte megelevenedtek a történelemórán tanultak.

FÖLDÖN ÉS A VILÁGŰRBEN

... címmel hirdetett nemzetközi gyermekrajz pályázatot 1980-ban a Lányok, Asszonyok című lap, mindazokban az országokban, amelyekben megjelenik. Magyarországról mintegy 2500 kép érkezett Moszkvába. A legszebbeket a KGST székházában rendezett kiállításon mutatták be. A tárlat rendezésében részt vett az MSZMP Szovjetunióban működő bizottsága, a „Hozzátartozók alapszervezete" is, amely a szovjet fővárosban dolgozó magyar szakemberek családtagjainak biztosít rendszeres közösségi életet.

A kiállítás utazik: más szovjet városokban is bemutatják.

TIZENEGYES-RÚGÓ VERSENY

A Magyar Labdarúgó Szövetség Utánpótlás Bizottsága, a Szovjet Sportmagazin szerkesztősége, az Országos Testnevelési és Sporthivatallal, a Művelődési Minisztériummal és a Magyar Úttörők Szövetségével egyetértésben 11-es-rúgó versenyt hirdet az 1982. évi országos sportnapok eseménysorozatához kapcsolódva. Résztvevője lehet valamennyi általános iskolás.

Minden résztvevő tíz tizenegyest rúg — hiba esetén is folytatva —, egymás után ugyanannak a kapusnak, szabályos méretű kapura. A cél: 10 lövésből 10 gól! A győztesek az eredmény elérését segítő tanáruk, edzőjük kíséretében — a Szovjet Sportmagazin szerkesztőségének különdíjaként ötnapos moszkvai jutalomutazáson vesznek részt. A 11-es-rúgó versenyek szervezésében, az iskolák, a sportegyesületek és a résztvevők mozgósításában legeredményesebb tevékenységet kifejtő három megye egy-egy iskolájának a Szovjet Sportmagazin szerkesztősége nagyképernyős, színes televíziót ajándékoz. Az országos döntőt 1982. június 5-én, Vácott rendezik meg, a magyar—szovjet öregfiúk válogatott labdarúgó-mérkőzés előtt.

?!

Bocs, hogy vitatkozom veletek, kedves nyíregyházi hetedikesek, nyolcadikosok, de úgy vélem, nincs igazatok. Azt írjátok, hogy feleslegesek azok az oldalak, amelyeken a pályaválasztás előtt álló gyerekeknek próbálunk segíteni. Ki is téptetek egy hirdetési oldalt, s piros rosttollal áthúzva elküldtétek nekünk, hogy pontosan tudjuk, miről nem akartok olvasni. Lehet, hogy elkerülte a figyelmeteket, de mi sok más írásunkban is szólunk a különböző szakmák, foglalkozások szépségeiről. Elképzelhető, hogy ti már túljutottatok a szakmaválasztás buktatóin, eldöntöttétek, hol tanultok tovább. Lehet, de gondoljatok arra, hogy nem mindenki olyan szerencsés mint ti, esetleg sok-sok olvasónknak megkönnyíthetjük a választást, ötleteket adhatunk nekik. Részben ez is a dolgunk, nemcsak az, hogy az amúgy roppant érdekes „kedves ismerős" rovatunkkal hétről hétre rendszeresen jelentkezzünk. Mellesleg e népszerű rovatunknak a szereplői is sok szót ejtenek a tanulásról, pályaválasztásról, ajánlom, hogy ezeket a gondolataikat is szívleljétek meg.

–Bőcs –

EGY KÉP EGY MONDAT

Ősapáink egykori tornadressze mutatós öltözék, de kínos lenne, ha kötelező „szerkóként" kellene viselni a testnevelési órákon.

ZSIBONGÓ

Klári, Laura és Szuli. A hűséges kutya még a szén szállításánál is szívesen segítené gazdáit

Halló, rádió! Lauráék vidám hangulatban szerkesztik az új műsort

A NYÚLI LÁNYOK

Névrokonaimat, a hatodikos Faragó Laurát és az ötödikes Klárit akkor ismertem meg, amikor Kispestre, a közelünkben levő Deák Ferenc utcába költöztek. Udvaruk eléggé szűk volt, így aztán gyakran lehetett őket az utcán látni. A ház előtt futkároztak, labdáztak, a lábukon színes karikát forgatva táncoltak, vagy a kisöccsüket, Csabit kocsikáztatták.

A környékbeli gyerekek szerették őket. Volt úgy, hogy velük játszott a fél utca.

Ők vezették a háztartást

Valójában akkor figyeltem fel a két lányra, amikor híre kelt, hogy a szüleik válnak, s édesanyjukat hosszabb időre kórházba szállították. A kisebbik testvért, Csabit felnőtt felügyelet alá helyezték, de Laura és Klári továbbra is otthon maradt, maguk vezették a háztartást. Reggel korán talpon voltak, beágyaztak, takarítottak, aztán futottak az iskolába. Délutánonként kosárral a karjukon hol a közértben, hol pedig a piacon tűntek fel. Pénzüket számolgatva hosszan tanakodtak, mit is vásároljanak. Ha az ebéd, amit maguk főztek, ízlett, akkor egy tálkányit bevittek a kórházba édesanyjuknak, hogy megkóstolhassa.

— *Van megtakarított pénzed?* — kérdezte az egyik nap Laura Kláritól.

— Valamennyi van.

— *Mégis, mennyi?*

— Ha a tízfilléreseket is hozzáadom, lehet úgy kétszáz forint.

— *Körülbelül ennyi van nekem is. De ez kevés.*

— Mit akarsz venni?

— *Anyunak születésnapja lesz. És a fülbevaló, amit kinéztünk, többe kerül.*

Klári javaslatára lomtalanították az egész lakást. Felkutattak minden darab papírt, üres üveget, hogy előteremtsék az ajándék árát. Közben elkészültek azzal a terítővel is, amelyet titokban hímeztek, hogy megmutassák édesanyjuknak, ellesték tőle a kivarrás tudományát.

Szeretném, ha kibékülnének

Később olyasmi történt az életükben, amire álmukban sem gondoltak volna. A válás után fel kellett adniok kispesti otthonukat. S olcsón és gyorsan csak vidéken tudtak lakáshoz jutni. Amikor az apa nélküli család elindult a Győr közelében levő Nyúlra, az ismerősök azt rebesgették, hogy a két lány a fővárosi élet után nem érzi majd jól magát a falusi környezetben. A községből azonban más hírek érkeztek. A környezetváltozást nem ők, hanem a mama és Csabi sínyli.

A labdakezelés tudománya. Néhány cselt Laurától lestek el a gyerekek

Kedvencek a falon. Így lesz igazán otthonos a leányszoba

lette meg. A lányoknak egyszerűen nem volt idejük a honvággyal foglalkozni, hiszen hol az édesanyjukat, hol a kisöccsüket kellett vigasztalni. Laura még a szülei kibékítésével is megpróbálkozott. Naponta írt az édesapjának. De amikor rájött, hogy reménytelen az egész vállalkozás, már csak édesanyjával törődött. Idegenben lett csak igazi társa, támasza.

— *Akinek ilyen sok segítője van, mint neked* — mutatott tréfálkozva testvéreire Laura —, *annak nincs oka a siránkozásra. Legalábbis addig, amíg rendbe nem hozzuk a lakást. Aztán meg már nem lesz miért.*

Az átalakított, szépen berendezett Táncsics utcai kis ház bizonyítja, hogy az otthonteremtés dolgában sikerült a honfoglalás. De vajon el lehet-e ugyanezt mondani az iskoláról, ahol Lauráék még ma is újonnan érkezetteknek számítanak?

Nem éreztük, hogy idegenek

A lakóhelyet cserélt gyerekek legnagyobb bánata mindig az, hogy hosszú ideig a köszönésüket sem fogadják, csak úgy szólítják fel az órákon, hogy álljon fel az az idegen fiú vagy idegen lány. Lauráékat az iskolában rövidesen nemcsak név szerint, de jellemük szerint is kitűnően megismerték.

A nyúli általános iskola igazgatója, Faragó Sándor mondta, amikor felkerestem:

— *Az önállóságuk tetszett nekem a legjobban. A gyerekek általában szüleikkel jönnek bemutatkozó látogatásra, beiratkozásra. Lauráék azonban édesanyjuk nélkül kopogtattak be hozzám. Elmondták, hogy Nyúlra költöztek, és szeretnének idejárni az iskolába.*

— *Mindkét lány szerény, ugyanakkor magabiztos. Amikor közénk jöttek, egy pillanatig sem éreztük, hogy idegenek. Talán azért sem, mert úgy viselkedtek, mintha már ők is évek óta köztünk élnének. Együtt töprengtek velünk, javaslatokat tettek* — mesélte Józsa Csabáné, az 549-es számú Hunyadi János Úttörőcsapat vezetője —, *s mert ötletekben kifogyhatatlanok voltak, őrsvezetőkké választották őket. Laurát az úttörőtanácsba is javasolták.*

— *Vérükben van a barátság. Akikhez szólnak, akikkel beszélnek, azoknak a szívébe lopják magukat* — vette át a szót a csapatvezetőtől Wenczel Imre, a hatodikosok osztályfőnöke. — *Laura a fiúkat azzal nyerte meg, hogy az egyik mérkőzésen bemutatta, hogyan kell a futballt bűvölni, a labdával trükkösen cselezni. Nem véletlen, hogy amikor szóba került az iskolarádió szerkesztőségének megszervezése, már a fiúk is egyhangúlag őt javasolták szerkesztőnek.*

— *Azt azért ne felejtsük el, hogy a két lány tekintélyét az is gyarapította, hogy nagyon jól tanulnak* — mondta Horváth Imréné, Klári osztályfőnöke.

Meghívó a diszkóba

A gyerekek is úgy beszéltek Lauráról és Kláriról, mintha a két lány mindegyiküknek személyes barátja, a legjobb játszótársa lenne.

— *Mindketten annyi jó játékot, dalt ismernek, hogy minden őrs szívesen hívja meg őket a saját összejövetelére. A farsang legnagyobb szenzációja a cigánytábor volt. Cigányruhába öltöztünk, táncoltunk, énekeltünk, és ez Laura ötlete volt* — újságolta Soós Annamária, Laura helyettese.

— *Kicsit furcsállottuk, hogy Laura csak a lányokból alakít őrsöt. De aztán beláttuk, hogy ez a fiúk számára kihívás* — mondta Póczik Imre, a Mókus őrs tagja. — *S hogy Laura nem haragszik ránk, az is bizonyítja, hogy őrsi diszkót szervez, ahová csak minket, osztálybeli fiúkat hívott meg.*

— *Rólunk írni? Mi érdekes van bennünk?* — kérdezték a lányok.

Csak azt akartam elmesélni, hogy két pesti lányt egy Győr-Sopron megyei kis faluban már úgy emlegetnek: a nyúli lányok.

Faragó György

Fotó: Szalay Béla

LÉGRÁDI GÁBOR: DINOSZAURUSZ. TALÁN ÉPPEN AZT ORDÍTJA AZ ŐSÁLLAT: „NEM AKAROK KIHALNI!"

VARÁZSL

Nemrég még formátlan massza volt az agyag, dobozban pihentek a festékek, rongyoszsákban halmozódtak a színes szövetdarabok, most már gyönyörű szobrok, színpompás képek, mesebeli bábu alakjában állnak előttünk a holt anyagok. Tehetséges gyerekek ötletei és keze munkája nyomán evez a csónakos, pihen a pásztor, a pásztorné és kutyájuk, ragyognak a tűzzománc színei — élővé váltak az élmények, emlékek, gondolatok.

A Rajk László Általános Iskola képzőművészeti klubja (vezető: Szathmáry József és Seress Bella Pál) a következő oldalakon látható kiállítással szerepelt az idei kulturális szemlén. Persze nem minden művet tudunk bemutatni. Akik kedvet kapnak az agyagozáshoz, festéshez, rajzoláshoz, és nincs náluk alkalmas képzőművészeti műhely, rajta, rágják bátran a rajztanár fülét — és alakítsák meg saját műhelyüket!

S. B.

KABÁLYI ANDRÁS: ŰRKATONA. A SZOBOR ELKÉSZÍTÉSÉRE VALÓSZÍNŰLEG EGY SCI-FI ÖSZTÖNÖZTE AZ ALKOTÓT

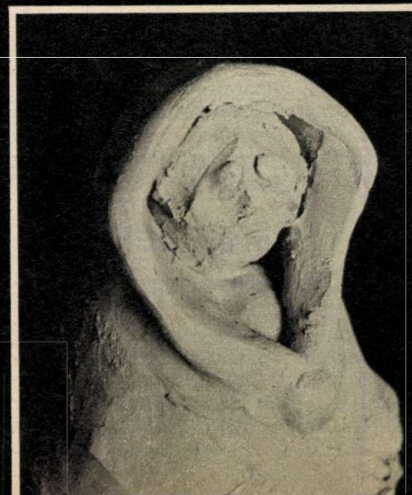

STÉBER NÓRA: ÖREG NÉNI, A KIS FEJET BORÍTÓ TÚL NAGY KENDŐ HATÁSOSAN JELLEMZI A MODELLT

VADNAI ERIKA: PÁSZTORCSALÁD, KUTYÁVAL. NÉPRAJZI ÉRDEKLŐDÉS + TEHETSÉGES KIDOLGOZÁS = HITELES, SZÉP SZOBORCSOPORT

VADNAI ERIKA: ASSZONYFEJ. A BEESETT ÁLL, A FEJHEZ RAGADT HAJ, A SEMMIBE RÉVEDŐ TEKINTET SZOMORÚ ŐSZINTESÉGGEL ÁBRÁZOLJA AZ ÖREGSÉGET

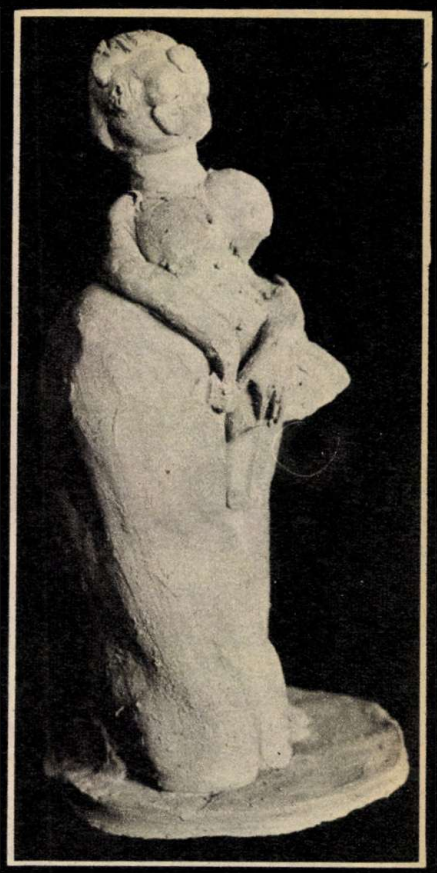

WESZELOVSZKY NÓRA: DOLLY. ROCK ÉLMÉNYBŐL SZÜLETETT A SZOBOR: A HUNGÁRIA EGYÜTTES NŐI TAGJA DALOL ITT, TUTUBEN

ATOK

FOTÓ: KARASZ LAJOS

DÉVÉNYI TAMÁS: CSÓNAKOS. A NYARAT IDÉZI AZ EVEZŐS FIGURA; KÖRÉJE NÁDAST, AZ ÉGRE RAGYOGÓ NAPOT, „ALÁJA" CSILLOGÓ VÍZTÜKRÖT KÉPZELÜNK

VARÁZSLATOK

LEKVINSZKY ATTILA: BOSZORKÁNY
BOSZORKÁNYOK PEDIG VANNAK,
PERSZE CSAK A MESÉBEN.
A RÚCSKÖS ORRÚ BÁNYA
A BÁBJÁTÉKBAN A MINDENKORI
ROSSZAT KÉPVISELI

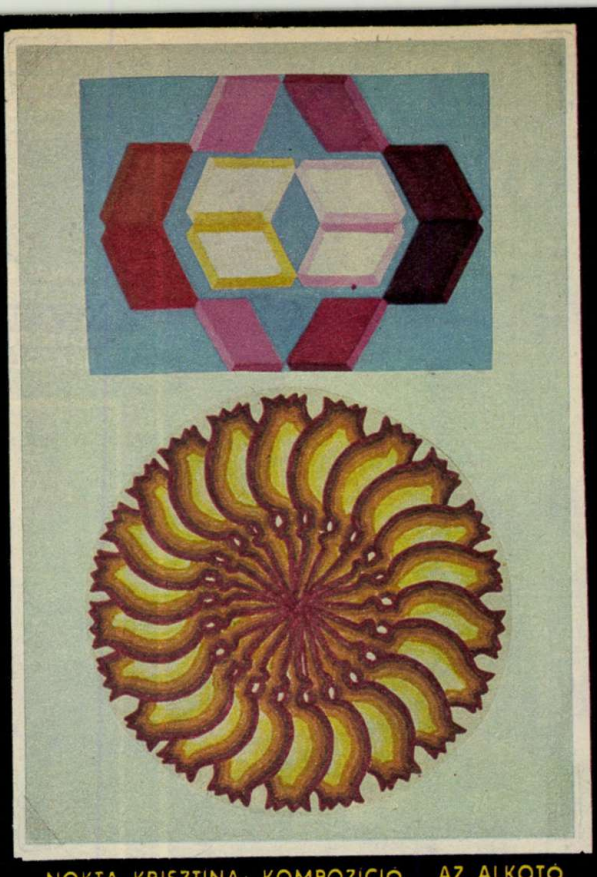

NOKTA KRISZTINA: KOMPOZÍCIÓ. AZ ALKOTÓ
SZÍNEKKEL, FORMÁKKAL JÁTSZOTT – REMEKÜL

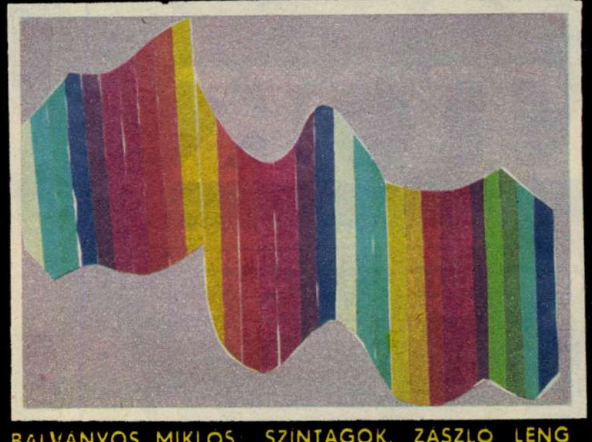

BALVÁNYOS MIKLÓS: SZÍNTAGOK. ZÁSZLÓ LENG
A FÉNYBEN, ÉS ÖSSZEGYŰJTI ANYAGÁN AZ EGÉSZ
SZÍNSKÁLÁT – ERRŐL „SZÓL" EZ A JÁTÉKOS KÉP

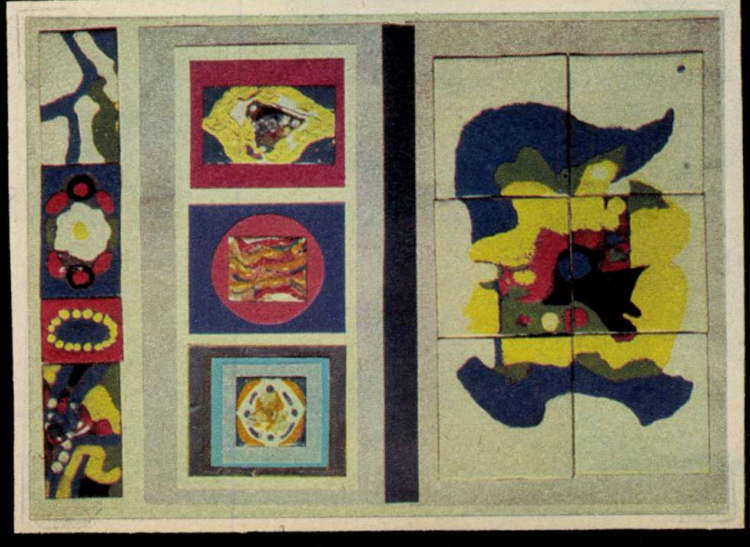

A GRAFIKUS KLUB
KÖZÖS MUNKÁJA.
TECHNIKÁJA:
TUZZOMANC.
AZ ELNEVEZÉS
NEMCSAK ARRA UTAL,
HOGY A MÁZT ÉGETÉSSEL
RÖGZÍTIK AZ ALAPRA,
HANEM ARRA IS,
HOGY A SZÍNEK
ÚGY RAGYOGNAK,
MINT A TŰZ

MŰZAIK

BÁBCIRKUSZ 3.

A kötéltáncos keskeny szalagon egyensúlyoz, valódi kötélen nem tudna megállni. Lábait vékony zsinór mozgatja.

De az illúzió így is teljes lesz: hiszen a fényes selyembe és puha bársonyba öltözött figura „szuper" mutatványokat is bemutathat: kézen- és fejenállhat, ülhet, ugrálhat, táncolhat szalagján.

Ennél a számnál különös jelentősége lehet a zenének: keressetek sok dobpergéssel tarkított számot! Ha nem találtok, használjatok a magnózene mellé valódi dobot: hátul láthatatlanul pergesse valaki, hogy a kötéltáncos „kellő körítéssel" hajthassa végre mutatványát.

A produkció közben betéblábolhat a már ismert bohóc; megbotolhat, lekicsinyelheti a mutatványt, erre a kötéltáncos felhívhatja őt maga mellé, és a bohóc a saját bőrén tapasztalhatja, hogy nem is könnyű mesterség a levegőben egyensúlyozni . . .

Néhány technikai tanács:

A bábu kézmozgató zsinórját át kell fűzni a rúdon. A mozgékonyságot növeli, ha a térdeknek külön zsinórjuk van.

A „kötél", vagyis a szalag lehetőleg erős legyen, hogy kellőképpen ki lehessen feszíteni. Ha laza, nem tud rajta járni a báb!

S.B.

MESÉBE ILLIK

Mennyi kedvesség árad ebből a kis házból! Úgyis mondhatnánk: maga a költészet. Nádfedele jó meleg szőrmesapkaként fedi a fehér falakat, ablakai mint apró kedves szemek pislognak a nagy sapka alól. A fedél tetején a szabad tűzhely kivezető nyílása csak fokozza a házikó játékosságát, báját. Érezni, hogy ilyen portán csak tiszta, egyszerű emberek lakhatnak. A hajlékony vesszőből vízszintesen font kerítés, meg a sorosan rakott nádtető harmonikusan tartoznak össze. Csupa természetes anyag: fa, nád, veszső, s a ház falait alkotó agyag, mindenféle mesterkéltség távol áll tőle. Ezt a házat nem építész tervezte, sőt, nem is mesterember rakta fel, ezt mutatják a házikó szabálytalanságai: az ablakok nem szimmetrikusan helyezkednek el, a sarkoknál kilógnak a deszkák, mégis szép. Szerencsések az arányok: a falak, az ablakok, a fedél . . . Képzeljétek el, ha mondjuk egy méterrel magasabbak lennének a falak, vagy nagyobbak lennének az ablakok, netán alacsonyabb lenne a kerítés, mindjárt elveszítené költőiségét, s nem jutna eszünkbe róla a népmesék világa.

V. S. E.

HÚRHARANG

A négy Beatles-fiú megjelenése óta óriási vonzereje van a beat műfajának. Zenekarok alakultak, s alakulnak ma is sorra, remélve a csillogást, a reflektorfényt. A vágyak, a célok természetesen minden kezdő esetében; gyors népszerűség, mihamarabb nagylemezek készítése. Ha pedig mindez nem valósul meg, akkor bizony a gitárok gyakran a szekrények mélyén kötnek ki. Pedig a zene nem csupán a hírnév felé vezető út lehetősége, hanem a szórakozás egyik formája is. Hazai beatvilágunkban sem ritkák az olyan együttesek, melyek nem a megélhetésükért lépnek estéről estére a színpadokra. Klubok, ifjúsági parkok állandó vendégei és néha még arra is lehetőséget kapnak, hogy igazi koncerteken bemelegítsék a közönséget a sztárzenekarok előtt. Nem lemezekben, szerződésekben, turnésorozatokban gondolkodnak, hanem csupán ötszáz-, ezerfőnyi állandó „szurkoló táboruk" és saját maguk örömére játsszák a rockot. Napi munkájuk után fogják kezükbe a gitárokat, a mikrofonokat és belépnek álmaik világába, a beat színpadára. S hogy meddig juthatnak el a műfaj ranglétráján? A zenélésbe belekóstolva ki-ki tehetsége szerint boldogul majd „lépkedve" vagy éppen egy helyben „toporogva".

K. D.

KÓSTOLÓ A KOSÁ

Színes összeállításunk Szemes tanár úr gazdag gyűjteményéből való. A világsztárok bemutatója egyrészt bizonyítja, hogy milyen nagyszerű játék a kosárlabda, másrészt bepillantást enged egy igényes edző gondolatvilágába. Hogy mihez méri a tevékenységét...

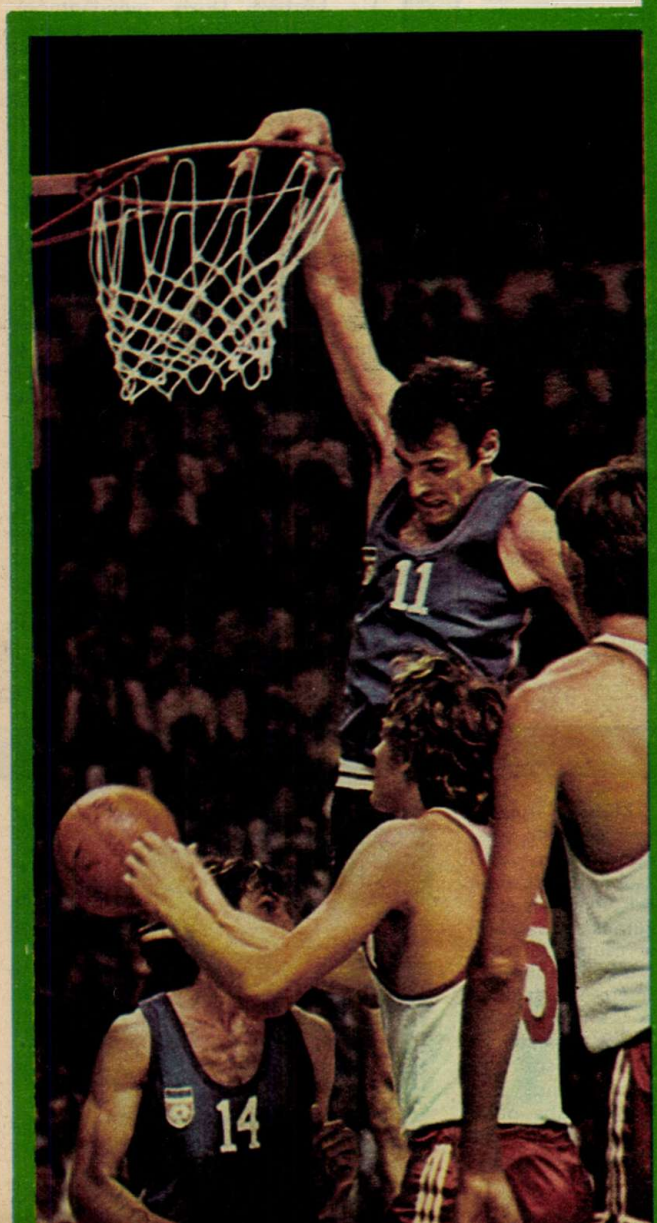

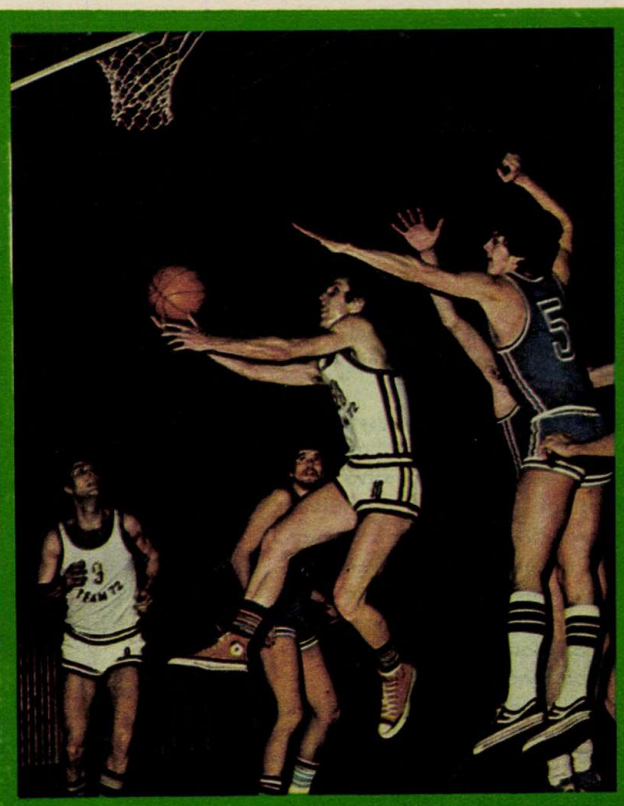

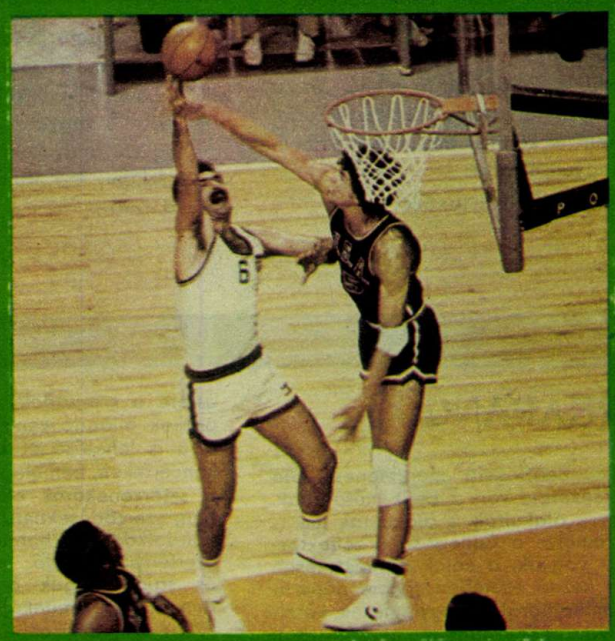

Védhetetlenül...! A jugoszláv Koszics kosara a testalkat és a ruganyosság fontosságát hirdeti

Egy rettenetesen elegáns „pincér", amelynek azért mégsem örül az ellenfél

RBÓL

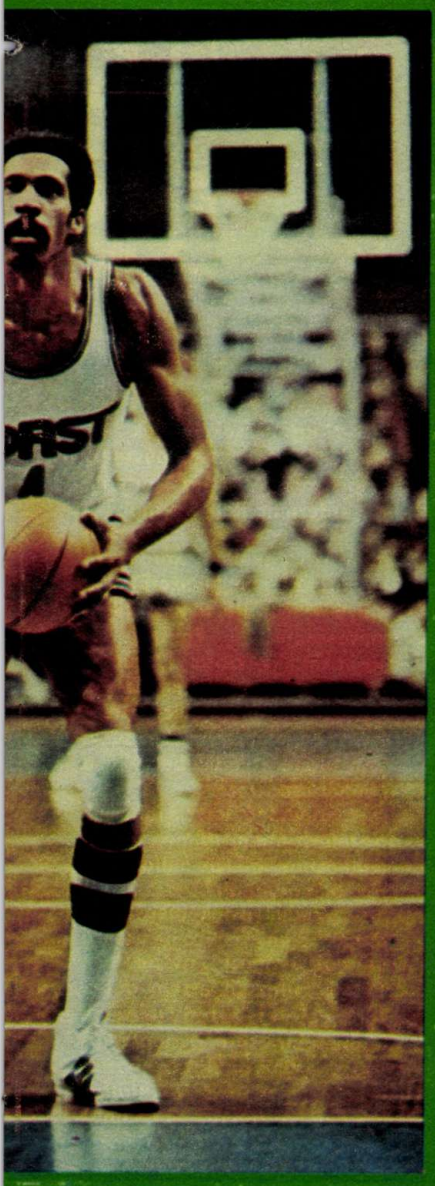

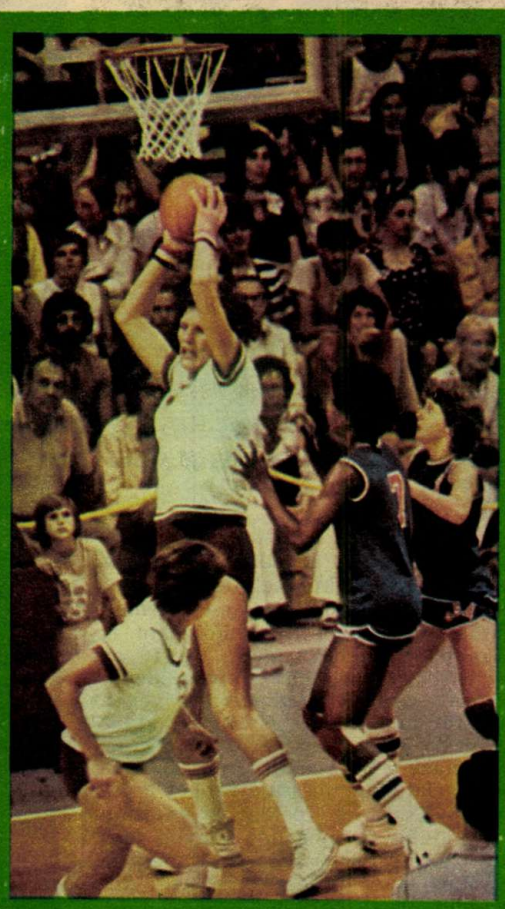

Szemjonova, a szovjet válogatott „kimagasló" egyénisége. Két méteren felüli termete valóságos csodafegyvernek számit . . .

A bajnokság receptjét alighanem mindenki ismeri. Végy egy jó képességű játékosokból álló, összeszokott, lelkes csapatot, adj hozzá egy mind szakmailag, mind emberileg kifogástalan edzőt, és ezt az egészet helyezd bele egy bajnokságba. Megfelelő számú mérkőzés lejátszása után a játékosok nyakában aranyozott érmék jelennek meg, ami azt jelzi, hogy a bajnokság „elkészült".

Lehetőleg melegen — tapsoljunk!. . .

*

Szóval egyszerű dolog ez. És mégis... Igen, valahogy mégis gyakran megtörténik, hogy úttörő-olimpiákon, serdülő bajnokságokon és egyéb versenyeken évről évre ugyanannak az iskolának a csapata végez az első helyen. Leány kosárlabdában például a miskolci 6. sz. Általános Iskola együttese. Immár harmadik éve! Mintha valami titokzatos fűszert kevernének a már ismertetett recepthez.

Vagy talán rájöttek, hogy a recept azért mégsem olyan egyszerű?

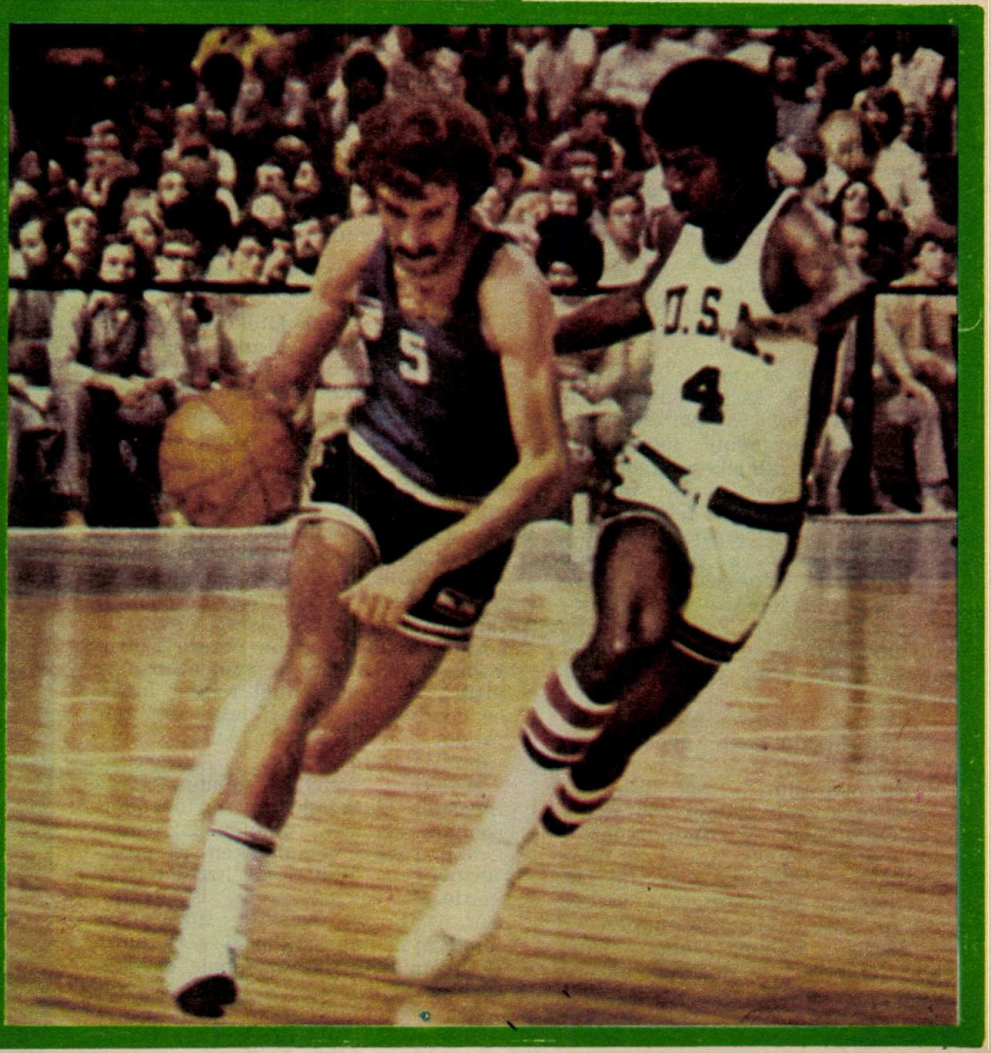

Egy mindenkiért . . . A büntetődobást végző játékos vállán óriási teher nyugszik. Ráadásul ilyenkor csak saját ügyességében bízhat

Azonos ritmusban . . . A „páros gyakorlat" kitűnő példája a helyes labdavezetésnek és a védekezésnek egyaránt

A bajnokság receptje: az emberileg és szakmailag kifogástalan edző, és jó képességű, összeszokott, lelkes játékosokból álló csapata

— Azt hiszem, az utóbbiról van szó — mondja Szemes Antal testnevelő, a kosarasok edzője. — Mindjárt azzal kezdeném, hogy egy jó képességű játékosokból álló, összeszokott, lelkes csapatot nem lehet készen beszerezni.

— Tehát először magát a csapatot kell „elkészíteni". Bizonyára ennek is van valami jól bevált receptje.

— Gondolom több ilyen is létezik. Mi ebből a szempontból szerencsés helyzetben vagyunk, a kosarazás szinte benne van az iskola levegőjében. A gyerekek úgyszólván az egyszereggyel együtt tanulják meg. Hja, a siker nagy vonzerő...! Elég az hozzá, hogy már a harmadikos, negyedikes lányok közül is sokan járnak a tanítás után tartott sportfoglalkozásra, és ez mindannyiunk számára roppant előnyös. Nekik azért, mert rengeteg labdás játék szerepel a műsoron, nekem meg azért, mert már itt fel tudom mérni, hogy mire, és főleg kikre számíthatok a következő csapat kialakításánál.

— Melyek azok az „áruló jelek", amelyekből következtetni lehet a jövőre?

— Elsősorban a vidám labdázgatás közben derül ki sok minden. A különféle váltók és sorversenyek már igényelnek némi ügyességet, gömbérzéket, találékonyságot. A labdával történő gyors mozgás meglehetősen összetett feladat, különösen ebben a korban. További szempontot jelent a játékra való összpontosítás képessége, a küzdeni tudás, és persze nem utolsósorban a testalkat. Ez utóbbit ma már úgyszólván egyetlen versenysportban sem lehet figyelmen kívül hagyni.

— Persze néhány, mégoly alapossággal kiválasztott gyerek még nem csapat...

— De nem ám!... Sőt tulajdonképpen még csak ezután jön a neheze. Ötödikben és hatodikban a játék szabályainak és számtalan elemének elsajátítása folyik. Ez meglehetősen aprólékos, a gyerekek számára olykor idegőrlő munka.

— Mégis... hogyan lehet színesebbé tenni ezt a fárasztó időszakot?

— Nos, talán ez a legnehezebb edzői feladat. A mai gyereket számtalan érdekes, szórakoztató elfoglaltság csábítja, az edzéseken pedig sokszor vég nélkül kell ismételgetni egy-egy mozdulatot, játékelemet. Ennek ellenére ezt az időszakot is izgalmassá lehet tenni. Mert az egyes gyakorlatok elvégezhetők versenyszerűen is, amelynek végén apróbb jutalmakat is kioszthat az ember. Mód van arra is, hogy ugyanazt a mozzanatot más és más gyakorlat kapcsán sajátítsa el a játékos. Csak egy példa: a váratlan megindulás és megállás nagyon fontos eleme a játéknak. Ennek a készségnek a fejlesztésére nem kevesebb, mint hatvan gyakorlatunk van, amelyeket a gyerekekkel közösen dolgoztunk ki! És persze megragadunk minden lehetőséget a játékra. Rendszeresen nevezünk a városi mini-kosárlabda bajnokságra, kihívjuk az iskola fiú csapatait, és hetediktől kezdve résztveszünk a középiskolások versenyén is. Nem is akármilyen eredménnyel... tavaly például bronzérmesek lettünk!...

*

A jó képességű játékosokból álló összeszokott, lelkes csapat tehát előállt. És ez egyben azt is bizonyítja, hogy a mind szakmailag, mind emberileg kifogástalan edző személye is adott. Szemes Antal tizenkét esztendős pályafutása során megszámlálhatatlan éremmel és serleggel öregbítette az iskola hírnevét. De ami még fontosabb, gyerekek százaival ismertette és szerettette meg a játékot, a sportot. Hogy ráadásul nem is akármilyen színvonalon, arra az NB I-es játékosok sora a bizonyíték. És persze Petrik Zsuzsa, aki már a válogatottságig vitte... De mindennél többet mond az edzőről az a tény, hogy ma már rangot jelent Szemes Antal csapatában játszani!

Amikor néhány hónapig az Egyesült Államokban tartózkodott rokonlátogatáson, idejének legnagyobb részét versenyeken és edzőtermekben töltötte. És jegyzetelt és kérdezett, és jegyzetelt és kérdezett... Három vaskos füzettel és tengernyi tapasztalattal tért haza. És azóta még hatásosabbak, érdekesebbek az edzések a gyerekek számára.

Cser Gábor

KEDVES ISMERŐS

LEGKEDVESEBB AZ „ÜVEGCIPŐ"

Csupán három év telt el azóta, hogy a „csillagszemű", törékeny lány színészi diplomát kapott.

– Nagyon sok gyerek álmodja magát színésznek. Talán önnel is ez történt? – kérdeztem Pap Verától.

– Bármennyire furcsán hangzik, iskolás koromban egyáltalán nem vonzott ez a pálya – mondta a Vígszínház művésznője. – Egyszer viszont a cirkuszban láttam a bohócokat, ha jól emlékszem, Keleti Lászlót és Bilicsi Tivadart. Az előadás után senki sem tudott volna lebeszélni a „bohóckodásról".

– Színésznő lett. Láthatjuk a televízióban, filmen és a színházban. Melyik műfajt szereti a legjobban?

– Mindegyiknek megvan a maga előnye. Számomra a színház az igazi szívszerelem. Ott közvetlenül érzem a közönséget. A televízió szélesebb körben biztosítja a népszerűséget, a film pedig az országhatárokon túlra is „eljuttatja" a színész arcát, játékának egyéniségét. De a legkedvesebb emlékem talán mégis Molnár Ferenc „Üvegcipő"-je marad. Harmadéves főiskolásként játszottam el, és ez volt az első, igazán komoly szerepem.

A Névtelen vár című, nemrégiben vetített és igen népszerű sorozatban csodálhattuk meg érzékeny, lírai játékát. Egyénisége, szerepformáló ereje kitűnő „alapanyag" a rendezők számára, s ezért aztán Pap Vera ma már egyike a legtöbbet foglalkoztatott színésznőknek.

Kép és szöveg:
Koncz Dezső

PAJTÁS
PAP VERA

AZ »ERŐSZAKOS« EMBER

„Az emberi társadalom története — osztályharcok története . . .”
MARX–ENGELS

Legutóbb a Cro-Magnon-i ősemberek táborában tettünk futó látogatást, amelynek végeztével meglehetősen elszánt hangulatban hagytuk magára a főnököt. Éppen a szomszédos törzs vadászterületére vetett szemet, és nincs kétségünk felőle: meg is kísérelte, hogy megszerezze. Hogy milyen eredménnyel, az maradjon az ő titka. Történetünk szempontjából ugyanis ennek nincs különösebb jelentősége. Az eset jelentősége abban áll, hogy merőben új elem jelent meg az ember történetében.

Az erőszak . . .

*

Az eset mindenesetre nagy port vert fel történetírói körökben. Annál is inkább, mert megszámlálhatatlanul sok hasonló eset követte. Olyannyira, hogy úgyszólván bármelyik lapját ütjük fel történelemkönyvünknek, ott minden bizonnyal valamilyen háború kezdődik, folytatódik, vagy éppen véget ér.

Mindebből nagyon sok gondolkodó, filozófus és történetíró azt a kézenfekvő következtetést vonta le, hogy nincs mit tennünk, az ügy teljesen kilátástalan. Az erőszak az ember veleszületett, legbensőbb és megváltoztathatatlan tulajdonsága. A történelem alakulása királyok, hadvezérek és politikusok szeszélyétől függ, hát jöjjön, aminek jönnie kell!. . .

Ha ez így van, akkor bizony jól nézünk ki. Az ember jobb, ha nem törődik semmivel, mert ki tudja, hogy mit hoz a holnap? De vajon valóban így van-e? Legjobb az ilyesmit a helyszínen kideríteni, tehát ellátogattunk a neandervölgyi ősök tanyájára.

— Erőszak. . .? — tűnődik Fehér Koponya, a törzs varázslója. — Nézze, az egészben csak az a különös, hogy éppen az emberi történelem kezdeti időszakában, az emberi faj kialakulásának sokszázezer éves periódusában nyomát sem találjuk az erőszaknak. Természetesen nem arról van szó, hogy adott esetben az egyik ősember nem pofozza fel a másikat valamilyen személyes vita kapcsán, hanem arról, hogy teljességgel hiányoznak a „hivatalos erőszak” társadalmilag intézményesített, fenntartott és szabályozott szervei. Mégpedig két nagyon egyszerű ok miatt. Egyrészt az ősközösségi társadalom „gazdasági ereje” egész egyszerűen nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy ilyen szerveket tartson fenn. A termelés — ez esetben gyűjtögetést és vadászatot értek a fogalom alatt — csupán az egyes családok, törzsek tagjainak puszta létfenntartását fedezi, azt is sokszor csak nagyon szűkösen. Másrészt — éppen ebből fakadóan — ilyen szervekre az égvilágon semmi szükség nincs. Hiszen senkitől nem lehet elvenni semmit!. . .

Lassanként azonban kiderült, hogy az emberi agyvelő valami egészen csodálatos terméke az anyagi világnak. Tudniillik képes elraktározni mind a sikert, mind a kudarcok tapasztalatait, tanulságait. Ennek következtében tevékenysége egyre hatásosabbá vált. Az életfeltételek javultak, a táplálék bőségesebb lett, az egyes elszigetelt családok nemzetséggé, törzszsé terebélyesedtek. A létszám gyarapodása viszont ismét új, megváltozott életformát követelt. Új földeket, újabb vadászterületeket kellett szerezni, ehhez viszont megint csak új típusú együttműködésre volt szükség.

— Többé nem foglalkozhatott mindenki mindennel, a közösségen belül mindenkinek más és más, többé-kevésbé pontosan körülhatárolt feladat jutott. Ez kétségkívül előrelépés volt, mert megnövelte az ember esélyeit a természettel szemben — folytatja az agg mágus. — Az ősi egyenlőséget azonban viharos gyorsasággal megszüntette. Mind erkölcsi vonatkozásban, mind pedig az anyagi javak tekintetében kiváltságos rétegek jöttek létre a közösségen belül. A törzsfő hangolja össze, és irányítja a különböző feladatokra specializálódott egye-